

Törökvész úti Kézműves Óvoda
1022 Budapest, Törökvész út 18.
Tel.: / Fax: 326-53-56

PEDAGÓGIAI PROGRAM 2018.

OM azonosító: 034228

Intézmény fenntartója: Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat

Intézmény vezetője: Janecska Mária

TARTALOMJEGYZÉK

	oldal
Óvodánk adatai.....	4
Törvényi megfelelés.....	5
1. <u>Összefoglalás</u>	6
2. <u>Bevezetés</u>	7
3. <u>Az óvoda társadalmi környezete</u>	8
4. <u>Rövid történetünk napjainkig</u>	9
5. <u>Hitvallásunk</u>	10
6. <u>Jövőképünk</u>	11
7. <u>Gyermekképünk</u>	12
8. <u>Nevelési alapelveink</u>	13
9. <u>Az óvoda funkciói, programunk célja, sajátos céljaink.</u>	14
10. <u>Az óvodai nevelés feladatai</u>	16
10.1 Az egészséges életmódra nevelés.....	16
10.1.1 Napirend.....	23
10.2 Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés... ..	24
10.3 Értelmi nevelés.....	26
10.3.1 Az anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	28
11. <u>Az óvodai élet tevékenységformái</u>	33
11.1 Néphagyomány	33
11.2 Kézművesség.....	39
11.3 Az óvoda hagyományos ünnepei.....	45
11.4 Játék.....	46
11.5 Verselés, mesélés.....	50
11.6 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	53
11.7 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	55
11.8 Mozgás.....	58
11.9 A külső világ tevékeny megismerésére nevelés.....	62
11.9.1 A környezet megismerésére nevelés – matematikai... ..	64
11.10 Munka jellegű tevékenységek.....	69
11.11 Tevékenységben megvalósuló tanulás.....	72
11.11.1 A tanulás szervezésnek elvei.....	75
12. <u>Az óvodai élet megszervezése</u>	77
12.1 Környezeti, tárgyi, személyi feltételeink.....	77
12.2 Személyi erőforrások.....	78
12.3 Az óvoda csoport szerkezete.....	78

13.	<u>Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése</u>	79
	13.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek	79
	13.2. Sajátos nevelési igény fogalma	79
	13.3. Az ALAPÍTÓ OKIRAT	81
	13.4. Az integrálás lehetőségének további feltételei	81
	13.5. Az integráció általános elvei az óvodában	82
	13.6. Szakértői Bizottság szakvéleménye	83
	13.7. Csoportszervezés elvei	83
	13.8. Eredményes integrálás személyi feltételei	83
	13.9. Tárgyi és környezeti feltételek	84
	13.10. Egyéni fejlesztési terv	84
	13.11. Intézményben végezhető egyéni fejlettséget mérő vizs.	85
	13.12. Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarokkal küzdő gyermek	86
	13.13. Multikulturális nevelés	87
	13.1. Kiemelten tehetséges gyermekek	88
14.	<u>Az óvodai gyermekvédelem</u>	90
	14.1 Gyermekvédelem	90
	14.2 A gyermek jogok védelme az óvodában	92
15.	<u>Az óvoda kapcsolatai</u>	93
16.	<u>Az óvodavezető szerepe a program megvalósításában</u>	98
17.	<u>Utószó</u>	99
	Érvényességi rendelkezések	100

ÓVODÁNK ADATAI

Név: Budapest II. Kerületi Önkormányzat Törökvész úti
Kézműves Óvoda

Címe: 1022. Budapest, Törökvész út 18.

Telefon/fax: 06/1/326-53-56

e-mail cím: kezmuvesovoda@torokvesz.t-online.hu
ovodavezeto@torokvesz.t-online.hu
ovodatitkarsag@torokvesz.t-online.hu

Fenntartó: Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat
Budapest, II. kerület Mechwart liget I.

Alapító okirat száma: 677611/2016.09.22
Kelte: 2016.09.26.

Az óvoda vezetője: Janecskó Mária

Álláshelyek:

Vezető óvodapedagógus: 1 fő

Vezető óvodapedagógus helyettes: 1 fő

Óvodapedagógus: 13 fő

Összesen: 15 fő

A nevelő-oktató munkát közvetlen segítő alkalmazottak:

Óvodatitkár: 1 fő

Pedagógiai asszisztens: 2 fő

Óvodapszichológus: 1 fő

Dajka: 7 fő

Konyhai dolgozó: 1 fő

Összesen: 12 fő

Technikai dolgozók:

Takarító 1 fő

Fűtő-karbantartó 1 fő

Összesen: 2 fő

Intézmény létszáma összesen: 29 fő

Engedélyezett gyermek létszám: 200 fő

Törvényi megfeleltetés

Alaptörvény

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Törvények

- 2012.évi CXXIV. törvény A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény módosításáról
- 2012. évi XXIX. törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól

Rendeletek

- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogram módosítása (137/2018 VII. 25.)
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irány-elve
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja

1. ÖSSZEFOGLALÁS

Az óvoda nevelőtestülete saját nevelési programot készített, amely az Alapprogramban foglaltakra épül, és azzal összhangban van.

2. BEVEZETÉS

Szeretnénk, ha a Pedagógiai Programunk szerves folytatása lenne az évek óta érvényesülő szakmai munkánknak.

Továbbra is folytatni kívánjuk az óvodai nevelés feladatának korszerű megvalósítását, az óvodai nevelés és a néphagyományra, kézművesség alapjaira épülő helyi program keretein belül.

Feladatunk olyan egymással összefüggő komplex módon érvényesülő új módszerekkel bővülő tevékenységek középpontba helyezése, melynek célja a gyermekek nevelésének, fejlesztésének korszerű megvalósítása, hogy majd a felnőtt korban is megállják a helyüket.

Fokozottabban élünk azzal a lehetőséggel, hogy a helyi szokásainkat, hagyományainkat az óvodapedagógusok maguk választotta egyéni módszereit építsük be a teljes napi óvodai tevékenységbe, mert az tovább alakítja, csiszolja önálló arculatunkat.

3. AZ ÓVODA TÁRSADALMI KÖRNYEZETE

Az elmúlt évtizedben, különösen az utolsó években bekövetkezett társadalmi, gazdasági átalakulások jelentősen megváltoztatták a pedagógusokkal kapcsolatos értékrendet, és ezen belül az óvodákkal, az óvodai munkával kapcsolatos megítéléseket is.

Természetes, hogy az oktatás, ezen belül az óvodai nevelés sem tudja kivonni magát az általános társadalmi hatások alól.

Jelentősen megnőtt az intézmények önállósága, és mindezzel párhuzamosan igen erősen megváltozott a szülőknek az óvodával szemben támasztott követelménye is. A valós társadalmi élettől nem lehet eltekintenünk, amikor az óvodai nevelés mai helyzetéről beszélünk. A köznevelési törvény módosítása is újabb feladatokat jelent számunkra.

Minden nehézség ellenére nem mondhatunk le az óvodai munka minőségi javításáról, és alkalmazkodnunk kell a megnövekedett követelményekhez, eleget téve a szakmai igényeknek is.

A társadalom oldaláról meg van az elvárás, hogy a színvonalas óvodai neveléssel hosszabb távon a jövő nemzedékeinek segítünk és ezen keresztül a társadalom felemelkedését szolgáljuk.

4. RÖVID TÖRTÉNETÜNK NAPJAINKIG

Óvodánk 1978-ban nyitott a Rózsadomb közepén a szomszédos bölcsődével egy időben. Kezdetben 4 csoporttal, majd az emelet ráépítés után 7 csoportra bővült, 200 férőhellyel. Az épület kedvező környezete és fekvése miatt a gyerekek zöld környezetben, jó levegőn nevelkedhettek, az egészséges életmód feltételei adottak voltak mindig. A demográfiai hullám következményeként óvodánk csoport létszáma is megemelkedett.

Az óvoda munkatársai mindig egy nagyon bensőséges, családi légkörű óvoda megteremtésén fáradoztak, ami kedvelté tette a szülők és gyerekek körében. A programunk megjelenése előtti időben is már sajátos arculattal rendelkezünk. Gyakorlott, szakmailag elismert óvodapedagógusok közreműködésével kiemelt terület volt a néphagyományörzés és kézművesség. Elméleti képzés és több éves gyakorlat előzte meg a pedagógiai programot. Így természetes volt a választás. Óvodánk a helyi program bevezetése előtt már elnyerte a „Kézműves Óvoda” címet.

A komplexitás jellemzi munkánkat → mindig a teljes személyiség fejlesztésre törekedtünk az átjárhatóság elvét követtük az óvodai nevelés területein..

Pedagógiai munkánkban érvényesülnek az innovatív pedagógiai törekvések, az alapprogram alapján.

„A játék mindenek felett” elvét tartjuk elsődlegesnek, hiszen ennél jobb ismeretbővítésre alkalmat és tevékenykedtetést nem is tudunk elképzelni a gyermek számára.

Eddig is azon fáradoztunk, hogy megadjuk hozzá mindazokat a gazdag élményeket, amelyek nélkül a játék nem válhatna azzá, ami: **a gyermekkor örömteli és egyben a legfontosabb tevékenységévé is.**

Szakmai munkánkra büszkék vagyunk, kerületi bemutatókat tartunk.

Az Óvoda Galéria nyitva áll a kerület óvodásai előtt. Ünnepléses kerületi program a megnyitása, amely bemutatókkal párosul – **szakmai, kézműves technikákkal.**

Állandó kiállításunk a kézműves kismesterségeket mutatja be, melyet a nevelőtestület készített.

5. HITVALLÁSUNK

Testületünk hitvallása, hogy a változó társadalmi helyzetekben a leghumánusabban neveljük gyermekeinket, a jövő nemzedékét.

Felelősségünk igen nagy. Hiszünk a szeretetteljes óvodai légkörben, az őszinte szóban, az emberi méltóságban, a gyermek jogaiban, a család tiszteletben tartásában, a pedagógiai etika jelentőségében. Tudjuk, hogy az erkölcsi értékrend kialakítása és betartása a mindennapok során fontos feladatunk.

Hiszünk a gyermek és családja bizalmának megnyerésében és fenntartásában.

6. JÖVŐKÉPÜNK

A múltunkból eredő, a mában kiteljesedő a jövőben is folyamatosan megújulni képes, az elmúlt **40** év minden szakmai és humán értékét megőrző, tovább éltető és fejlesztő óvoda.

Gyermekszertető, partnerközpontú, a mai kor kihívásainak megfelelően működő, ahol a szeretetből fakadó és erre épülő óvodai nevelés megvalósítása a fő célunk.

Minőségünk fokmérője a gyermekek egészséges fejlődése, közérzete és lelke.

Küldetésnyilatkozat, avagy milyen minőségpolitikát képviselünk a Törökvész úti Óvodában?

Jelszó:

- Szaktudás→ humánus, emberséges légkör→ jó közösség→ csapatmunka
- Gyermekszertető→ boldog óvodáskor biztosítása minden gyermeknek
- A kor követelményeinek, a szülők magas szintű igényeinek megfelelő minőségi nevelés-oktatás
- Óvoda szolgáltató szerepének növelése
- Megbízható, továbbépíthető tudás átadása (készségek, képességek megalapozása)
- Programunk színvonalas megvalósítása
- Nyitott óvoda, fogékony nyitott pedagógusok
- Sikeres pedagógiai munka→ sikeres pedagógusok→ sikeres óvoda megteremtése.
- Esélyegyenlőség → szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek gondozása, fejlesztése
- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek gondozása, fejlesztése

7. GYERMEKKÉPÜNK

Óvodánk gyermekképe igazodik a nevelési céljainkhoz, feladatainkhoz.

A kisgyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a kisgyermekeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Az óvodáskorú gyermek aktív befogadója a világnak. Kíváncsi, érdeklődő az őt körülvevő világ és a társai iránt. Felfedezi a világot, kérdez – felel, megfigyel, kipróbál, és folyamatosan tapasztal. Gyermekközpontú, szeretetteljes, biztató légkörben személyisége szabadon bontakozhat ki.

Gyermekeink társas kapcsolatait a türelem, megértés, és a másság elfogadása jellemezza.

Érdeklődjenek egymás iránt, s fogadják el a közösség akaratát. Az óvodában töltött idő alatt a gyermekeket érő nevelői hatások juttassák az olyan képességek, készségek birtokába, melyek alkalmassá teszi őket a gördülékenyebb iskolakezdésre.

Úgy gondoljuk, ha a gyermek személyiségét, önálló gondolkodását hagyjuk kibontakozni, példamutatással, törődéssel, gondoskodással segítjük őket az élet dolgaiban, az óvodai tevékenységek és tevékenykedtetések által felkészítjük őket a majdani felnőtt életre, akkor a későbbiekben képesek lesznek önállóan megvalósítani saját elképzeléseiket, és kialakul a környezettudatos magatartásuk is.

A megváltozott világgal a gyerekek is állandóan változnak, amit a nevelésükben folyamatosan követünk, **a gyermekek személyiségéhez kell igazodniuk.**

Nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyerekek óvodai nevelésében elősegítjük a kisebbségi azonosság megőrzését.

A multikulturális nevelésen alapuló integrációt biztosítjuk.

8. NEVELÉSI ALAPELVEINK

- Az alapvető emberi és szabadságjogok valamint, a gyerekeket megillető jogok maximális érvényesítése.
- Demokratikus és humanista elvek alkalmazása.
- A nevelés folyamatát a gyerekek iránti bizalom és felelősség, szeretet hasssa át, a szeretetből fakadó és erre épülő óvodai nevelés megvalósítás.
- A pedagógiai tevékenységet igényesség, kulturált stílus jellemezze.
- Az alapvető erkölcsi normák betartása.
- Egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés.
- A nevelőtevékenység eljutása a gyerekek önkéntességéhez, humánusságához.
- Partneri, korrekt együttműködés a szülőkkel, a nevelésben résztvevő egyéb résztvevőkkel.
- Elkötelezettség mindenki részéről.
- Meghitt, szereteten alapuló óvodapedagógusi attitűd.
- Hátrányos megkülönböztetés tilalma.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- A gyerekek mindenk felett álló érdekeinek figyelembe vétele.
- Nevelésünkben alkalmazott pedagógiai intézkedéseket a gyermek személyiségéhez igazítjuk.
- SNI-s gyerekek integrációja
- Gyermeki szükségleteinek kielégítése
- Tehetséggondozás

9. AZ ÓVODA FUNKCIÓI, PROGRAMUNK CÉLJA, SAJÁTOS CÉLJAINK

Az óvoda funkciói:

Óvó, védő funkció – gyermek központú, befogadó

Szociális funkció

Nevelő, személyiségfejlesztő funkció

9.1 Programunk célja:

- A 3 éves kortól iskolába lépésig a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, az életkorra jellemző tulajdonságainak kibontakoztatása és megerősítése.
- Kiegyensúlyozott szeretetteljes, a gyermekek érdekeit, egyéni igényeit és a fejlődés eltérő ütemét szem előtt tartó óvodai nevelés megvalósítása.
- Gyermek személyiség kibontakoztatása.
- Tudatosan és tervszerűen alakítani azokat a testi, szociális és értelmi képességeket, amelyek biztosítják a sikeres iskolai beilleszkedést és teljesítményt.
- A gyermek-óvónő, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze.
- Szívesen kommunikáló, a környezetében jól eligazodó, érzelmekben gazdag, segítőkész gyermekek nevelése.
- Optimista szemléletű, a természeti környezetet és a közvetlen környezetüket szerető, védő magatartás kialakítása.
- Óvodánkban megalapozzuk az alapvető szokásokat és szabályokat, a készségek és képességek fejlesztésével pedig az iskolára illetve távlatokban, jövőben gondolkodva a későbbi életre való felkészítést is.
- Érzelmi nevelésen alapuló kreatív személyiség alakítása.
- A társadalmi esélyek közelítése a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési , magatartási és tanulás zavarral küzdő, speciális nevelési igényű gyermek fejlesztése, integrált nevelése.
- Újszerű tanulás szervezési eljárások bevezetése, új hatékony módszerekkel bővíteni a gyermek fejlesztését.
- Kompetencia alapjára épülő projekt szerinti nevelés, egységes nevelési programok alkalmazásnak meghonosítása az óvodai pedagógia munkában.

- Szegregáció mentes együttnevelési környezet kialakítása
- A kerület inézményeivel való együttműködés szakmai munkánk tapasztalatának átadása a kölcsönösség jegyében.
- A kiemelt figyelmet igénylő, tehetséges gyermek, átlag feletti speciális egyéni képességeinek fejlesztése, fejlődésének elősegítése.

9.2 Sajátos célunk:

- A művészeti nevelésen belül a néphagyományokhoz szorosan kötődő kézművesség alapjainak az elsajátíttatása.
- A magyar nép kultúrájának megismerése, megbecsülése. **Az óvoda a gyermek nyitottságára épül, és ahhoz segíti a gyemeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet a családhoz való kapcsolatának legfontosabb eleme.**
- A magyarságtudat csírájának elhíntése.
- A gyermek olyan, külsőségeiben és tartalmában visszatérő élményeket éljen át, amely a szülőföldjéhez, otthonához kötik→egy életre szóló örökséget hagyjon és később hazájukhoz, annak néphagyományaihoz ragaszkodó emberekké váljanak.
- A szülőföld szépségének megláttatása, **amely hazaszeretet, a szülőföldhez való kötődés alapja.**
- A környezet alakítása.
- A sokszínű pedagógiai gyakorlat megtartása és tovább fejlesztése.
- A szakmai kultúra és a pedagógus kompetenciák folyamatos fejlődése, kiemelése
- Programunkhoz kapcsolódóan a hagyományörzés és a hozzá kapcsolódó kézművesség tovább mélyítése a főváros területén.
- A családok körében is természetes legyen a néphagyomány ápolása és tovább vitele.

10. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az egészséges életmódra nevelés

Az érzelmi, erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása a tevékenységekbe ágyazva.

10.1 AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

Az egészséges életmódra nevelés a kisgyermekeknek olyan szükségletét elégíti ki, amely elősegíti növekedését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához – személyiségének fejlődéséhez, alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az egészség óvodás korban – szomatikus, mentális, szociális – elégedettséget, harmóniát jelent.

Cél:

Nyugodt élettempó felé törekvő, testileg, lelkileg kiegyensúlyozott, egészséges gyermek nevelése.

A gyerek testi szükségleteinek kielégítése.

Az egészséges élethez tartozó magatartás készségek, szokások alapozása.

Feladataink:

- megteremtjük a gyermek számára az érzelmi biztonságot, türelmes, gondoskodó, segítő, anyapótló felnőtt magatartási attitűddel,
- segítjük az egészség megóvását és a testkulturális szokások kialakulását, edzését, óvását, megőrzését, **a testápolás, tisztálkodás alapjaul.**
- segítjük a családok egészséges életvitelét, próbáljuk befolyásolni életmódbeli szokásaikat.
- informálódunk a gyermek otthoni életrimusáról, egészségügyi és étkezési szokásairól.
- lehetőségeinkhez mérten segítjük az egészséges étkezés megvalósulását.
- közös sütés – főzés a gyerekekkel

- figyelemmel kísérjük a gyermek egészségi állapotát, bármely egészségügyi problémákkal küszködő gyermekekre kiemelt figyelmet fordítunk. (megfelelő öltözködés, szülőkkel egyeztetve.)
- prevenciós tevékenységeinket is szem előtt tartjuk.
- természetes mozgások gyakorlására tágas teret biztosítunk a harmonikus mozgást fejlesztjük.
- az óvodánkban kielégítjük a levegőzés során a gyermekek folyadékszükségletét.
- óvodánkban az udvari zuhanyozó használatával biztosítjuk a test felfrissítését, edzését és a vízzel való játék örömét.
- tiszteletben tartva a gyermek személyiségi jogait, a WC helyiséget válaszfallal és függönnyel határoljuk el.
- a környezetvédelmi, - megóvási szokások kialakítása
- a megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozás, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátás
- Egészségnap szervezése a szülőkkel közösen.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése – különösen sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében -, egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása.

Tartalom:

Megvalósulás

Egészséges óvodai környezet biztosítása.

Egészségre nevelés, gondozás.

Egészséges óvodai környezet biztosítása

Intézményünk udvarán és a felszerelt tornaszobában különböző mozgásfejlesztő eszközöket biztosítunk.

- biztosítjuk az udvar változatos felületét: gumitéglás, kavicsos, dombos.
- napos és árnyékos részek aránya megfelelő.

Csoportszobák

Falai világosak. A nagy ablakok szolgálják a természetes fény besugárzását és a folyamatos levegőcserét.

A berendezési tárgyak esztétikusak, többnyire természetes anyagokból készültek (fa, nád, stb.).

A bútorok a gyerekek által jól mozgathatók, formai kivitelezésük, elhelyezésük kizárja a balesetveszélyt.

A gyerekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságú polcokon nyernek elhelyezést, így ők is tevőlegesen vesznek részt az óvásukban és tisztántartásukban.

A gondozási feladat megvalósításához szükséges helyiségek:

Öltözők

Minden csoport külön gyermeköltözővel rendelkezik. A gyermekek váltóruhája, cserecipője külön jellel ellátott helyen van.

Itt helyezik el az óvónők a családoknak szóló információs táblát. Az együttnevelés érdekében fontos a folyamatos tájékoztatás az egészséges életmód szokásalakításáról is (étrend, testnevelés napja, kirándulás, séták napja, gyümölcs és zöldségprogram).

Mosdók

Az óvodánkban minden csoportnak külön mosdója van. Egy-egy csoportnak elkülönített helye van: jellel ellátott törülközőtartója, fésűtartója, fogmosó felszereléseket tároló polca.

Egészségre nevelés, gondozás

Helyes életritmus

Megteremtjük a folyamatosságot, amelyet a folyamatos napirend biztosít.

Korosztálytól függően (a folyamatos játéktevékenységek) azonos időpontban ismétlődnek, az étkezések, (reggeli, ebéd, uzsonna) a mindennapos testnevelés, a tanulási folyamatok és a pihenés. A napirendet a csoportban dolgozó két óvónő állítja össze.

Étkezés

A gyermek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás. **Az étkezésnél kiemelten kezeljük a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentését. Figyelmet fordítunk a rendszeres tej és tejtermékekre is.**

Lényeges a gyermek egyéni ízlésének ismerete, formálása.

A naponta visszatérő zöldség és gyümölcs evés, a közös csemegézés, formálják a gyermek szemléletét és rajtuk keresztül a szülők figyelve is ráirányul a nyers zöldség és gyümölcs fogyasztás, a rágás fontosságára. **Ezáltal ösztönözzük a zöldségek és gyümölcsök minél több fogyasztására.**

Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és napos tevékenységekkel valósulnak meg. Kialakítjuk a gyermekekben az esztétikus terítés igényét, és a kulturált étkezési szokások betartását.

A megjelölt időkereten belül a gyermek az étkezés időpontját reggeli, a déli étkezést és az uzsonnázást egyéni tempóban fejezi be.

Testápolás, tisztálkodás

Szolgálja a gyermek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását. A felnőtt és gyermek közötti meghitt kapcsolattal segítjük az önkiszolgáláshoz szükséges készségek elsajátítását (mosakodás, kéztörölés, **a rendszeres fogmosás**, fésülködés, WC használat, papírzsebkendő használat).

A védőnővel kötött együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik.

Öltözködés

A test védelmét szolgálja az időjárás változásával szemben és a gyermeki önállóságot, ízlésvilágot alapozza.

Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy a gyermek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel és levehető legyen.

Egészségügyi szempontból szükséges, hogy minden gyermeknek benti játszóruhája, cserecipője, kirándulásokhoz megfelelő ruházata legyen.

A jó cipő nemcsak erősíti, védi a lábat, hanem megakadályozza a lúdtalp kialakulását is, a balesetek elkerülésében segít.

Pihenés

A pihenés az óvodás gyermek egyéni alvásigényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja.

Biztosítanunk kell a nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtését, a szoba levegőjének cseréjét és a külső zavaró ingerek megszüntetését.

Betegség, az egészség kisebb eltéréseinek megelőzése

Elsődleges feladatunk a megelőzés, de előfordulnak olyan esetek, ahol a fejlődésbeli rendellenességek speciális fejlesztést igényelnek.

Ezek feltárásában a védőnő, logopédus, pszichológus segíti az óvopedagógusokat és a szülőket (kerületi szakszolgálatok).

Felelősségünk rendkívül jelentős e téren, két szempontból is. Egyrészt azért, mert nekünk kell észrevenni a gyermek egészségi problémáit, másrészt azért, mert nevelői tapintattal a szülőket tájékoztatni kell, meg kell győzni és a megfelelő szakember felé kell irányítanunk.

Ha a rendellenesség, vagy betegség meghaladja az óvodai nevelés lehetőségeit specialistához (megfelelő orvoshoz, szakemberhez) kell fordulni.

Levegőzés

A levegőzés az egészséges életmód fontos eleme.

Az évszaktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyerekeknek a szabadban töltenie.

Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, környezetéhez történő alkalmazkodást és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai az óvodában:

- a társas beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenységek gyakorlása
-

A lelki- egészségre nevelés területei az óvodában:

- az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása
- a hibás viselkedési módok kezelése (leszerelését),
- a stressz hatások kompenzálása
- a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása.
- szükség esetén esetszbeszélés kezdeményezése, óvodapszichológus segítségnek kérése

A feladatok komplex módon kapcsolódnak valamennyi feladathoz, átszővik az óvodai tevékenységeket. Jól szolgálják a feladat megvalósítását, a differenciálásra is alkalmas relaxációs és drámajáték gyűjteményünk.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság, amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (pl. gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében
- a szülőkkel szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása
- az agresszió minden formájának feloldása elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái)
- közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése
- rendőrség által szervezett bűnmegelőzési programok kezdeményezése
- veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi - minden nevelési év kezdetén biztosított - feltételrendszer:

- a balesetvédelmi oktatás a gyermekek részére (a gyermekek testi épségének védelme érdekében minden év szeptember 31-ig elkészítjük a balesetvédelmi jegyzőkönyvet, amelyben a gyermekekkel ismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat)
- az udvar játékainak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból
- az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás
- a gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon, nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik.

Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre, vizsgálatokra (mindenre kiterjedően: tartás, látás, hallás stb.).

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel, kísérésével elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvására is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabadlevegőn való tartózkodásra, a vizes edzésre és a nap káros hatásainak kiküszöbölésére (napernyők, árnyas helyek, pancsolóban vizes játékok)

A fentiek, megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek önálló:

- a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában,
- WC használatakor,
- a fogápolásban, **a helyes fogmosás gyakorlása,**
- az öltözködésben,
- az önkiszolgáláskor,
- a merített étel mennyiségének megítélésekor.

Megfelelően használja:

- az evőeszközt (kés, villa, kanál),
- az óvoda és az épület egyéb helyiségeit,
- a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörölő, takarító eszközök).

A gyermek képes

- cipőt fűzni, kötni,
- gombolni,

- teríteni,
- hajtogatni (szalvéta, terítő, takaró, ruházat),
- természetes testtartással asztalhoz ülni.

Ismeri

- a kulturált étkezés szokásait,
- a zsebkendő használat módját,
- ruházatának tisztántartási lehetőségeit.
- a balesetvédelmi magatartás formákat
- a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának célját

Segít

- a környezet tisztántartásában, a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben.

10.1.1 Napirend

A rendszeresen visszatérő, ugyanabban az időben végzett tevékenységek biztonságot nyújtanak, segítik a gyermeket eligazodni az időben. A gyerek egyéni igény és tempó szerint végezze a tevékenységeit.

A napirend rugalmasan változtatható a csoport és a gyerekek érdekében.

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus modellt, mintát jelent a gyermekek számára; személyisége az elfogadó és segítő, támogató attitűdön alapszik.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Nevelési évben:

6.00-12.00	Játék, szabadon választott tevékenység Gondozási teendők elvégzése Étkezés, mindennapos testnevelés Kötött és kötetlen foglalkozások Udvari játékok, levegőzés, séta
12.00-15.00	Ékezési előkészületek, ebéd Pihenés feltételei, tisztálkodás, pihenőidő, ébredés Uzsonna
15.00-18.00	Szabadon választott tevékenység Játék, egyéni foglalkozás hazamenetelig

Nyári időszakban a tervszerű foglalkozások helyett is játék és szabadban töltött tevékenységeket tartunk.

10. 2 AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

A gyermek közösségi magatartásának megalapozása az óvodai nevelés egészét átszövő feladat.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége.

Az óvodai élet a gyermek szocializációjának második színtere. A családi védettségből kilépve kitágul előtte a szociális tér, egyre bővül a személyiségére hatást gyakorló személyek száma. A szülő-gyermek kapcsolat újabb kapcsolatokkal, magatartásformákkal gazdagodik.

A kortársak, az óvoda dolgozói jelzéseikkel, értékeléseikkel alakítják a gyermek önmagáról kialakított képét. Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés szabályait, a társas életben elvárt viselkedésmódokat.

Cél:

Szívesen kommunikáló, környezetében jól eligazodó, érzelmekben gazdag, segítőkész gyermek nevelése, aki képes a konfliktusok önálló kezelésére, a másság elfogadására.

Az önérvényesítő, énes magatartástól a kezdeményező, kooperatív viselkedésig eljutó gyermek nevelése és tudatának alakulásáig.

Optimista szemléletű, a természeti és közvetlen környezetét szerető, védő gyermek

A szeretet és kötődés képességének fejlesztése.

Mások iránti tisztelet.

Erkölcsei tulajdonságainak és akaratának, szokás és normarendszerének megalapozása.

Feladataink:

- Az óvodai élet komplex szervezésével biztosítjuk, hogy a gyermek erkölcsi és akarati tulajdonságai sokoldalúan fejlődjenek, tudjanak kis konfliktusokat kezelni.
- Megteremtjük az érzelmekre épülő, szeretetteljes, biztonságos légkört, a közös élmények sokoldalú, együttes feldolgozásának lehetőségét.
- Folyamatosan alakítjuk, gyakoroltatjuk együttjátszás, együttműködés, együttműködés során a különböző szituációkban megjelenő viselkedési szokásokat.
- Az óvodapedagógus elfogadó, támaszt nyújtó magatartásával, ösztönözzük a gyermekeket az utánzásra, a mintakövetésre.
- Figyelemmel kísérjük a különböző szociokulturális helyzetű családokból érkező gyermekek fejlődését, változását.
- Segítjük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket a befogadástól az óvodáskor végéig.
- Erősítjük a felnőttekkel, társakkal való kapcsolatfelvétel igényét, a viselkedési szokásokat
- Kialakítjuk, erősítjük a társakért, a csoportért érzett felelősségtudatot.
- Lehetőséget teremtünk, hogy kielégítse természetes társas szükségleteit.

Tartalom:

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. (mint Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek bizalommal fogadja el a vele kapcsolatba kerülő felnőtteket, kezdeményező és együttműködő.
- Képes felmérni a saját helyzetét a társai közt, elfogadja mások kezdeményezését (esetenként a saját akaratát is képes alárendelni, késleltetni).
- Ismeri és alkalmazza a csoport szokás- és szabályrendszerét, ezért képes az önálló helyzetmegoldásra, a konfliktusos helyzet kivédésére felnőtt segítsége nélkül.
- Igényli a közös tevékenységekben való részvételt.
- Érti és alkalmazza az egyszerű metakommunikatív jelzéseket, felismeri az emóciókat én állapotokat.
- Elfogadja és megéri a sajátjától eltérő tulajdonságokkal bíró társak jelenlétét.
- Megértést és toleranciát tanúsítanak társaik iránt.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

10.3 ÉRTELMI NEVELÉS

A kor gyermekei sokkal önállóbbak, határozottabbak, az információra nagyobb az igényük.

Fogékonyabbak a művészet, technika, modern tudományok iránt.

Mindezek figyelembevételével kell az értelmi fejlődésüket segíteni.

Cél:

A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, az értelmi képességek (érezkelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése.

Feladataink:

A nap folyamán kínáljuk változatos cselekvésen alapuló tapasztalatszerzési lehetőségeket a gyermekeknek.

- Biztosítjuk a gyermekeknek a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről, építve a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra.

- Fenntartjuk a gyermek állandó érdeklődési vágyát.
- Biztosítjuk tevékenységek állandóságát és érzelmi állandóságát is.
- Megteremtjük a gyermek értelmi fejlesztéséhez szükséges optimális feltételrendszer egyensúlyát.
- Megismerjük a ránk bízott gyermekek egyéni sajátosságait.
- Figyeljük a gyermekek érdeklődését.
- Figyelünk arra, hogy a gyermek milyen tapasztalatokkal rendelkezik és hogy az értelmi funkciói milyen fokon állnak.
- Követjük, fejlesztjük a gyermekek képességeit, képzeteit, gyakoroltatjuk a megismerési funkciókat.
- Tapasztalatokat szerzünk a mozgásfejlettségről, ha szükséges fejlesztjük, (finom mozgások, nagy mozgások, szem-kéz, szem-láb koordináció, finom motorikus mozgás szintje, térészlelés, a test ismerete jobb-bal irányok)
- A gyermek egyéni fejlesztése, az egyén fejlettségi mutatói szerint.
- Az esetleges mérés elvégzése és a fejlesztést az eredményekre építjük.
- Figyeljük, hogy melyik gyermeknél nem tapasztalható belső szükségéből fakadó érdeklődés, ki nem fejt ki alkotó tevékenységet, ki nem kezdeményező a társas kapcsolatban. A családdal együttműködve alakítjuk ki az egyes gyermekekhez igazodó módszereket, amellyel az érintett gyermeket elindíthatjuk a fejlődés útján.
- Szakemberek segítségét kérjük munkákhoz (fejlesztőpedagógus, logopédus stb.)
- Teremtünk lehetőséget olyan helyzetekre, ahol a gyerekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a jelenségeket.
- Elgondolkodtatásra, magyarázat keresésre indítjuk őket a világ felfedezése közben.
- Olyan légkört, helyzetet teremtünk, melyben a gyermekek minél többször átélhetik a felfedezés örömét.
- A motivációs helyzeteket jól átgondoljuk, a tevékenységek szervezésénél ügyelünk a gyermekeket ért inger-motiváció megválasztására, megtartására.
- A gyermekeket értékeljük, pozitív megerősítést használjuk, mert ennek hatására megtanul a gyermek bízni önmagában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Kapott feladatokat megérti, önállóan teljesíti.
- Kialakul a szándékos figyelme, megbízható emlékezete.
- Elemi-okozati összefüggéseket, rész-egész viszonyát felismeri, tevékenységeiben gyakorolja.
- Jelenségeket globálisan szemléli.
- Képes a rugalmas tevékenység váltásra.
- Probléma megoldó gondolkodása kialakul.
- Gondolkodásának fejlettségi szintje az elvont gondolkodásig eljut.

- Képes hibák észrevételére, javítására.
- Szabálytudata kialakul.
- Tevékenységekben eszközhasználata kreatív, önálló.
- Felelősség tudata kialakul.
- Képes a munkája eredményét előre látni
- Figyelem megosztásra képes.
- Forma állandósága részletek megfigyelése kialakul.
- Alkotásaiban az egyéni fantáziára utaló jelek megjelennek.
- Síkban jól tájékozódik, ügyel az arányosságra.
- Közös élményeket megjelenít rajzaiban, szóban meg tudja fogalmazni.
- Képes változó tempójú, irányú ritmusú mozgásra.
- Mozgása harmonikus, rendezett.
- Jól tájékozódik az őt körülvevő környezetben.
- Siker, mint motiváló erő megjelenik.
- Eljut a saját értelmi képességeinek legmagasabb szintjére a differenciált bánásmód határain.

10.3.1 Az anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységet, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismeretinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus modellt, mintát jelent a gyermekek számára; személyisége az elfogadó és segítő, támogató attitűdön alapszik.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Cél:

Bátran és helyesen, a magyar nyelv ritmusának, hangsúlyozásának, szabályainak megfelelően beszélő, érzelmeiket, gondolataikat kifejezni tudó gyermekek nevelése, akik megfelelő hangerővel, helyesen ejtett hangokkal beszélnek.

A gyermek anyanyelvi kultúrájának fejlesztése.

Magyarságtudat alakítása, a haza tiszteletére, szeretetére nevelés.

Otthonunkhoz, szülőföldünkhöz való kötődés megalapozása.

Törekszünk arra, hogy a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei, a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatot építsünk, illetve tartsunk, fen. Valós és élő kapcsolatokat szeretnénk velük. Egymás programjának megismerése, szakmai tapasztalatsere.

Feladataink:

Önképzéssel és közművelődési lehetőségek felhasználásával fejlesztjük az anyanyelvi kultúránkat.

- Napi anyanyelvi játékok, **népi mondókák** drámajátékok elemeinek alkalmazása
- Kérdéseinkkel is fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, beszédre ösztönözzük őket.
- Párbeszédhelyzeteket alakítunk ki, ahol mi is őszintén válaszolhatunk a gyerekek kérdéseire.
- Kihasználjuk azokat az alkalmakat, amikor érzelmeikről tehetünk megállapítást, így tudatosítjuk a gyermekekben ezen megnyilvánulások jelentését.
- Figyelemmel kísérjük az óvodába lépéstől kezdve a gyerekek egyéni beszéd-szótárát és beszédfejlődését.
- A gyermekek szókincsének gazdagítása.
- Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő-gyerekek kapcsolatát erősítő hatására.

- Pozitív mintát adunk a gyermek számára.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés különös tekintettel a nyelvi hátrányos helyzetű gyermekekre.
Az óvoda hátránycsökkentő szerepének megvalósulása.

Tartalom

Gondozás

A gondozási feladatok végzése közben beszélgetünk a gyerekekkel. Biztosítjuk őket szükségleteik, kívánságaik szóbeli kifejezésére.

Megnevezzük a ruhadarabokat, tisztálkodási eszközöket, ételeket stb. A folyamatos beszélgetéssel serkentjük a gondolkodásukat, az illeszkedő nyelvi formák választékát felkínálva segítjük a gyermekek szocializációját.

Érzelmi nevelés

Az együttes tevékenységeken alapuló jó légkörben megnyilvánul a gyermekek kapcsolatteremtési vágya, megnyilatkozási szándéka, érdeklődése, alkalmazkodási képessége. Elsajátíttatjuk a gyermekekkel a párbeszéd különböző, az együttműködést segítő fordulatait, kifejezéseit, az udvariassági formákat (megszólítás, felszólítás, kérdés, figyelmeztetés stb.).

Megtanítjuk a konfliktushelyzetek egymást tiszteletben tartó megoldását, az ehhez tartozó nyelvi fordulatokkal együtt.

Játék

A társas kapcsolatok kialakításával segítjük a beszédfejlődést, a nyelvi és metakommunikációs megnyilvánulások bemutatásával, fejlesztésével színesítjük a gyermekek beszédét. Segítjük a szerepjátékok kialakulását, fejlődését, mert jó lehetőséget nyújtanak az utánzásra, az alkalmazkodásra, a beszédmódok, nyelvi eszközök használatára (szóbeli kapcsolatok helyzeti sajátosságainak elsajátítására a családban, óvodában, üzletben, vendégségben stb.).

Fejlesztőeszközként alkalmazzuk a bábozást. A báb segítségével megszólaltatjuk, beszéltetjük a hallgató, visszahúzódo gyermekeket. Fejlesztjük a gyermekek érzelmi kifejezőképességét, gyakoroltatjuk az elbeszélő és párbeszédű beszédformákat, felismertetjük velük, miképpen tudnak bánni a hangjukkal, hangmagasságukkal, hangszínükkel. Hangfejlesztő játékokat kezdeményezünk (állatok, természeti jelenségek, járművek hangjának utánzása). Anyanyelvi játékokat játszunk a gyerekekkel, melyek mozgásra, cselekvésre, érzelmi meghatározottságra építve szolgálnak egy, vagy több hangösszetevő (artikuláció, szókincs, mondatalkotás), az összefüggő beszéd és a párbeszéd fejlesztésére

Munka

Lényege a jól összehangolt, közös cselekvés, ezért folyamatos nyelvi kapcsolatot tartunk a gyermekekkel.

Megtanítjuk őket erre a kapcsolattartásra egymás között is (munka elosztása, egymás utáni tevékenységek megbeszélése). Segítjük a beszédfejlődést a szabályok, az eszközhasználat módjának a közlésével, az eljárás módjának a közlésével, az utasítás megértésének ellenőrzésével. Ezekkel bővítjük a nyelvhasználat területeit.

Megnevezzük a tevékenységeket, teendőket, tárgyakat. A beszédkapcsolatokon alapuló együttműködés kialakítására törekszünk.

Tanulás

Verselés, mesélés: Az anyanyelvi nevelés legfontosabb területe. Az irodalmi szövegek, a szókészlet gyarapításával, kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével, különféle stiláris eszközök használatával gazdagítjuk a gyermekek kifejezőkészségét.

Vizuális nevelés: Felismertetjük a gyermekekkel, hogy valamely élményt, eseményt, érzést többféle úton kifejezhetünk. Érzékeltetjük, hogy a közös élmény ábrázolása mindenkiben más-más élményeket, érzéseket, gondolatokat vált ki. Gyakoroltatjuk a téri érzékelést, az arányok, irányok nyelvi kifejezését.

Zenei nevelés: Az élőbeszéd érzelmeket tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítjuk a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés, a beszéddallam, a szabályos ritmus, a tempó, tempóváltás gyakoroltatásával.

Gazdagítjuk a gyermekek szókincsét a zenében használt fogalmak megismertetésével (magas-mély, halk-hangos stb.). Segítjük a helyes beszédritmus, artikuláció, hangképzés kialakulását a mondókázással, énekléssel.

A környező világ megismerése: A gyermekek környezetének a család, az óvoda személyeinek, tárgyainak megismerésével, megnevezésével segítjük az anyanyelv fejlődését. Gyarapítjuk a szókincsüket az anyagok tulajdonságainak, rokoni kapcsolatok, birtokviszonyok megnevezésével.

Segítjük a gondolkodás fejlődését a kérdésekkel-válaszokkal, az ok-okozati összefüggések megfogalmazására ösztönözzük őket.

A beszédet és gondolkodást együttesen fejlesztjük a matematikai tevékenységek révén.

Megtanítjuk a gyermekeket a szóban közölt matematikai feladatok pontos megértésére.

Végiggondoltatjuk, majd megfogalmaztatjuk velük a megoldáshoz vezető utakat.

Elmondadjuk velük a hasonlóságról és különbözőségekről gyűjtött tapasztalataikat. Pontos nyelvi kifejezésekre bízzuk és tanítjuk őket.

Alkalmaztatjuk velük a konkrét tapasztalatok során szerzett nyelvi ismereteiket: viszonyfogalmak használata, melléknévfokozás, névutók használata stb.

Mozgás: Megismertetjük őket a testnevelés foglalkozásokon használt kifejezések jelentésével, a felszólító mód használatával. Bővítjük a szókincsünket a testrészek, a mozgások, a foglalkozásokon használt tárgyak, eszközök megnevezésével.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Bátran szólalnak meg, megfogalmazzák a gondolataikat, érzéseiket. Képesek folyamatos elbeszélésre, próbálkoznak a történések logikai és időbeli sorrendjének követésével.
- Képesek párbeszédre, használják a megfelelő beszédfordulatokat.
- Kialakul a beszédfigyelme, kíváncsiak a felnőttek és társaik mondanivalójára.
- Meghallgatják a kérdéseket és válaszolnak rájuk.
- A beszédhelyzetnek megfelelően, jól érthetően, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és sebességgel beszélnek.
- Beszédüket a személyiségüknek megfelelő, az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelően természetes gesztusokkal arcjátékkal kísérik.
- Tisztán ejtik a hangokat.

11. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

11.1 NÉPHAGYOMÁNY

A néphagyományörző tevékenységeink, megemlékezéseink, jeles napjaink elválaszthatatlanok az óvodánk kézműves jellegétől. A népszokásokat, éppúgy, mint a kézművességet a gyerekek játékosan, minden erőltetés nélkül elsajátítják. A hagyományokban annyi derű, csalafintaság, jókedv rejtőzik, amire érdemes a gyerekeket rákapatni. A hónap eseményei és a népi mesterségekkel való ismerkedés kiemelkedő szerepet kap programunkban.

A néphagyomány, népszokás napjainkban ismét előtérbe került. Különösen a városi gyermekek életében hoz új szint, akiknek nincs módja a születésük pillanatától megtapasztalni és megismerni.

A család számára is természetes igénnyé válhat ennek mélyebb megismerése. A népi kultúra egészében kínálja, a műveltség alapelemeit a népi műveltséget csak belenevelődve lehet megismerni.

Hagyomány, népszokás jelentése:

„Az a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebb időben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról ellesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradícióknak nevezzük.

„Voltaképpen a kultúra hagyományozódásának spontán formája az a keret, melyben a nép ünnepe és hétköznapja lejátszódik. Közösségi magatartásmód és cselekvésmód: olyan viselkedésmód, melynek a közösség tagjai alávetik magukat, mert megfelel az élő kulturális hagyományoknak. Egyszerre illemtan, erkölcsi kódex iratlan törvény, művészet, költészet, színjátás, mítosz és mágia.

1. Falvay Károly
2. Mange János

Cél:

A magyar nép kulturális értékeinek átadása.

A jeles napok, néphagyományok őrzésén és megtartásán keresztül a gyermek kötődése a hagyományokhoz.

Néphagyomány ápolása, átörökítése gyermek érzelmein keresztül, a gyermek korának figyelembe vételével.

Egészséges harmonikus gyerek

Hazafiaságra nevelés

Feladataink:

- Maradandó élményt teremteni a gyerekek számára tárgyi, hangulati feltételekkel.
- Koruknak megfelelő zenei anyagot, irodalmat biztosítani.
- Felkelteni érdeklőségüket, kíváncsiságukat
- A gyermekek érzelmi felkészítése a várt eseményre.
- Az ünnep tartalmát mélyíteni az óvodánkban már szokássá vált kékfestő ruhával.
- A népszokások maradjanak meg eredeti funkciójuknál: a közösségi élet, közösségi szórakozás eszközei, legyen méltósága, szertartásos jellege.
- A tiszta magyar nyelv átadása mellett a tiszta forrás közvetítése is a feladatunk.
(A néphagyományokat tartalmazó Kalendárium a mellékletben szerepel.)

Vers, mese, dramatikus játék

Népmese gyűjtemények, népi mondókák, csúfolók, népi dramatikus játékok, közmondások és rigmusok megjelenítése az irodalmi nevelésben.

Ének-énekes játékok, zenehallgatás

Énekek, népdalok, hangszeres népzene, énekes gyermekjátékok megismertetése, alkalmazása a zenei nevelésben.

Rajz, mintázás, kézimunka (lásd. Kézműves tevékenységet)

Jellemzők a fonások, szövések, agyagozás, népi játékok készítése, mézeskalács sütés stb.

A környezeti tevékenység megszerettetése

Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások felelevenítése.

Mozgás, mozgásos játékok

Régi népi játékok, amelyek ügyességi, mozgásos elemekből tevődnek össze.

NÉPSZOKÁSOK, JELES NAPOK

1. Mihály nap (szeptember vége)
2. Szüret
3. Márton nap (nov.11. táján)
4. Advent (november 30 utáni első vasárnaptól a 4. vasárnapig bezárólag)
5. Mikulás
6. Luca nap
7. Karácsony – Betlehemi játék
8. Farsang (vízkeresztől hamvazó szerdáig)
9. Húsvét
10. Kiszézés
11. Zöldág járás
12. Komatálazás
13. Szent György nap
14. Majális

MIHÁLY NAP (szeptember 29.)

A csoportok vásárfiával készülnek erre a napra, melyet vidám játékos vásári forgatagban tallérokért megvásárolhatnak.

3-4 évesek

Készülődve a vásárra, énekkel, mondókákkal ismerkednek. Részt vesznek a vásári játékban

5-6-7-8 évesek

Részt vesznek a termék díszítésében.
Mondókákat, énekeket, dalos játékokat játszanak.

SZÜRET

A szüreti multság szervezését egy csoport vállalja.

3-4 évesek

Készülődve a multságra, a gyerekek őszi, szüreti verset, dalt tanulnak. A szőlőből közösen mustot préselnek, amit el is fogyasztanak. Részt vesznek a multságón.

5-6-7-8 évesek

Terem, tornaterem díszítésében részt vesznek. Verssel, dallal, körjátékkal készülnek a multságra. Szőlőt préselnek közösen.
Készítsenek termékekből egyszerű hangszereket.

MÁRTON NAP (november 11.)

A csoportok Márton nap előtt lámpásokat készítenek, csoportszobát dekorálnak, népszokásoknak megfelelő műsorral készülnek.

3-4 évesek

Libás dalokat, mondókákat tanulnak

5-6-7-8 évesek

Márton napi népszokások előadása, libás énekek éneklése, körjátékok, Szent Márton életének előadása

Ünnepséget lámpás felvonulással zárjuk.

ADVENT

Készülve a karácsonyra kézműves délután tartunk a szülőkkel közösen.

Karácsonyi zenét hallgatunk miközben apró kézműves tárgyakat készítenek a gyerekek a szülőkkel.

Négy héten keresztül minden nap egy kicsit díszítjük a termünket, az óvodánk folyosóját, jelezve, hogy közeledik a nagy ünnep.

Adventi koszorú díszíti a termeket és az óvoda előterét.

Adventi naptárt készítenek az óvonók (ahány gyerek, annyi kis csomag –minden csoport mást-mást) Minden nap gyertyagyújtás, Karácsonyi dalok éneklése mellett egy gyerek nevét kihúzzuk a “kalapból”, aki aznap kapja meg az adventi ajándékot.

Cseresznyefaág hajtatása, Luca búza ültetése keretében időjósítás.

MIKULÁS

Szokássá vált, hogy ezen a napon a TÖRÖKVÉSZ ÚTI ÁLT. ISK. Tanulói átjönnek hozzánk szerepelni, műsort adni az óvodásoknak. A Mikulás is tőlük jön. Minden csoportot meglátogat és személyesen adja át ajándékát gyerekenként. Felolvassa a tőlünk kapott kedves levelét a Krampusz huncutságai közepette. Az óvodás gyerekek verssel, dallal viszonozzák az ajándékokat.

KARÁCSONY

3-4 évesek

A gyerekek hangulatilag, lélekben készülnek karácsonyra, ajándékot készítenek szüleiknek.

Verseket, dalokat tanulnak, ajándékot készítenek.

5-6-7-8 évesek

A gyerekek ajándékot készítenek szüleiknek. Délutáni kis műsor keretében köszöntik őket és kívánnak boldog karácsonyt.

A nagyobbak Betlehemi játékot vagy karácsonyi műsort adnak elő az óvoda gyerekei számára délelőtt, délután a szüleiknek.

FARSANG

3-4 évesek

Egyszerű technikával álarc, szemüveg készítése. Ügyességi játékokkal, tánccal ünnepelnek.

5-6-7-8 évesek

A terem díszítését közösen végzik az óvónővel.

Díszítsenek farsangi álarcot, vegyenek részt az ügyességi játékokban.

Egyszerű, tréfás verseket tanulnak erre az alkalomra.

KISZÉZÉS, ZÖLDÁGJÁRÁS

Szervező csoport: Egy csoport – általában nagy csoport – vállalja az esemény lebonyolítását. Készítenek egy nagy méretű, szalmával kitömött fakeresztre rádolgozott babát, amit megfestenek (szem, orr, száj) és minden csoportba bemennek egy kiszéző mondókával és ruhát kérnek a Kiszére. Így felöltöztetik a babát. Az udvaron megfelelő előkészületek után folytatódik a ceremónia:

Minden csoport kivonul. A Kiszét énekszóval körbehordják, majd levetkőztetik és bedobják a tűzbe. A telet elűztük jöhet a tavasz. A gyerekek közül néhányan kaput tartanak, a többiek tavaszi dalokat énekelve átbújnak alatta tavaszba.

A többiek, akik nem szervezők:

Tevékenyen részt vesznek a kiszebaba felvonultatásán, égetésén, a zöldágjáráson. Dalt, verset tanulnak erre az alkalomra.

HÚSVÉT

A gyerekek vers és dal tanulás mellett hímes tojást készítenek – a nagyobbak viasszal, írókával, hagymahéjjal festve.

A fiúk kölnivel meglocsolják a lányokat, akik csokival jutalmazzák őket.

KOMATÁLAZÁS

Minden csoport választ magának egy társ csoportot, akivel komázik. A kicsiket a nagyobb csoport látja vendégül.

Sonkával, tojással, új hagymával, szörppel kínálják egymást, miközben dalolnak. Ajándékkal kedveskednek egymásnak.

SZENT GYÖRGY NAP (április 23.)

A pásztorok ekkor hajtják kis az állatokat a legelőre.

Pásztorjátékok, vásár – vásárfia készítés, dramatizálás, táncház, kézműveskedés – pásztortarisznya készítés, bográcsban slambuc főzés – vigasság szülőkkkel.

MAJÁLIS

A gyerekek közösen feldíszítenek egy kisebb fát szalagokkal.
Énekekkel, tánccal mulatnak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A néphagyományőrzésből fakadó élmények alapján kialakul a hagyomány tisztelete, kötődése.
- Ismeri az egész évben előforduló jeles eseményeket, népszokásokat.
- Szívesen vesz részt ezeken a programokon.

11.2 KÉZMŰVESSÉG

Célja:

Esztétikai befogadóképesség fejlesztése.

Megláttatni a szépet a környezetben, a népművészetben.

Izlésformálás, - igény az esztétikum iránt.

Kötődés erősítése a hagyományokhoz, a kézműves technikák megismerése által.

Feladataink:

- A gyermekek esztétikai igényének formálása.
- Személyes példával a művészetek, így a népművészet nyújtotta szépségek felismerésére nevelünk.
- A kézműves technikák ismeretének átadása

Textilmunkák:

- batikolás: csomózással, viaszolással
- kékfestés
- nyomat készítés
- varrás, hímzés

Nemezelés:

- labda
- karkötő
- kép
- szütyő
- báb
- kesztyű

Agyagozás:

- marokedény
- hurka felrakással edény, figura
- edények: mélyítéssel, felrakással, gipsz alapra nyomkodással - tapasztással, csomagolással, szabással.
- nyomat készítés – kép, pecsét , gipsszel kiöntve, dombormű
- tárgyak: gyertatartó, illatlámpa, stb. gyöngyök

Gyöngvőzés:

- sorminta
- kétszálás
- figura

Kosarazás:

- gúzs készítése
- kerítés
- feneketlen kosár
- játékszerek

Csuhé munkák:

- fonás
- sodrás
- figurák (ember, állat, virág)

Gyékény munkák:

- sodrás
- fonás
- szövés
- figurák (karácsonyi csillag, dísz, ember, angyal, állat, stb.)
- ember
- állat
- csillag
- szövés
- karácsonyfadísz

Gyertyamártás

Viaszolás:

- tojás
- anyag

Mézeskalács készítés

Bőrözés:

- karkötő
- szütyő
- fonat
- medál, stb.

LEHETŐSÉGEK 3-4 ÉVES KORBAN:

A technikákkal, a természetes anyagokkal ismerkednek a gyerekek.

Fonalmunkák:

- A vastagabb gyapjúfonalbl sodratot készítenek.
- Az ügyesebbekkel a szövés technikáját kiprobálhatjuk: vastag fonallal, filc csikokkal, papír csikokkal.
- Tavasz felé a pókozást is már meg lehet kísérelni.

Textilmunkák:

- Nyomat készítése vászonra

Nemezelés:

- labda készítése
- hosszú kígyó
- kép (csak a fejlettebbekkel)

Agyagozás-fazekasság:

- sodrás, lapítás, mélyítés
- marokedény
- egy tömbből ember mintázás
- nyomat készítése
- hurka, gombóc feltapasztása gipsz félgömbre - edény
- egyszerűbb tárgyak

Gyöngvőzés:

- kötetlen fűzőgetés nagyobb szemű gyönggyel

Kosarazás:

- ismerkedés a vesszővel – gúzs készítés
- egyszerű kerítés készítése a szövés technikájának gyakorlásával, elmélyítésével.

Csuhé, gyékény, szalma:

Összetett mozdulatokat igénye, ezért csak fejlett, ügyes gyerekekkel érdemes elkezdni a kudarc elkerülése miatt.

Érdemes raffia sodrásával megelőzni ezen anyagokkal való munkálatokat.

Gyertyamártás:

Mindegyik korosztálynak ajánlott.

Mézeskalács készítés:

Kezdetben csak nyújtják, szaggatják, majd mázzal díszítik.

Bőrözés:

Ismerkedjenek a bőrrel.

- fűzhetik előre kilyuggatott bőrbe: kis szütyő
- karkötő – alkoholos filccel díszíthetik

LEHETŐSÉGEK 5-6-7-8 ÉVES KORBAN:

A gyerekek fejlettségétől függ a technika, anyag megválasztása.

Fonalmunkák:

- Fonalból: sodrás 1, 2, több szálból
- Egyik fonat összesodrása a másik fonattal.
- Fonat díszítése gyönggyel
- Hármass fonás, négyes fonás, körmön fonás, egyéb fonás.
- Pókozás
- Makramézás
- Szövés: kereten, madzagszövőn, karmantyún, körmőcskén stb.

Textilmunkák:

- Batikolás: csomózással, viaszolással
- Kékfestés: kék anyagra fehér minta készítése gombostűvel
Fehér vászonra textilfestékekkel mintát nyomnak a gyerekek, majd sötétkék textilfestékbe mártva festjük meg a vásznot.
- Nyomat készítése – kéznyomat, biónyomat, stb.
- Varrás: bab, szütyő, hímzés, stb.

Nemezelés:

- karkötő
- tarisznya
- kép
- bábok
- fogókesztyű
- állatfigurák

Agyagozás:

- hurka felrakásos edény, figura
- egy tömből ember, állat figura
- edények készítése több technikával, mélyítés, gipszalapra nyomkodással, felrekással, csomagolással.
- nyomat készítés (negatív, pozitív), karcolás, dombormű.
- agyag egymáshoz tapasztása
- mázazás: engóbbal, máz ceruzával, ólommentes mázzal

Gyöngyözés:

- sorminta egy szálon
- nyaklánc, karkötő kétszállal
- állat, virág, karácsonyfadísz

Kosarazás:

- gúzsból lánc, ajtódísz karácsonyra, húsvétra, tojástartó, stb.
- kerítés, használati tárgyak készítése
- feneketlen kosár készítése

Csuhé, gyékény, szalma munkák:

- ember figurák (angyal)
- fonatok
- díszek

- szövással alátétek
- állat figurák
- sodratok

Gyertyamártás

Hímestojás készítése: viasszal, írókával, hagymahéjjal.

Mézeskalács készítése: Az egész folyamat a gyerekekkel együtt készül.

Bőrözés:

- kilyukasztottbőr összeöltése bőrszíjjal: ceruzatartó, szütyő, stb.
- hármassal fonattal: karkötő, stb.
- sodrással nyaklánc
- bőrfestékekkel díszítés

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ismerik és önállóan alkalmazzák a kézműves technikákat.
- Megjelennek a következő személyiségjegyek is ezen a területen, nyitottság alkotási vágy, önálló alkotókészség.
- Felismerik a népi diszítóművészetet a környezetükben.
- A tanult kézműves technikákat szívesen gyakorolják.
- Legyenek képesek önállóan elkészíteni alkotásaikat.
- Legyen igényük az esztétikumra

11.3 AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI

Ezek egyrészt az évenként ismétlődő ünnepekre, másrészt az évek során kialakított sajátos óvodai szokásinkra épülnek. Továbbra is szeretnénk megtartani, illetve bővíteni ezeket a hagyományokat, mert ezek az alkalmak az óvoda felnőtt és gyermekközösségét egységbe foglalják.

Rövidebb-hosszabb távlatokat állítanak fel és keretet adnak óvodai nevelőmunkánknak.

Nagymértékben meghatározzák a egyén, a csoport és a „mi óvodánk” viszonyát, a közösségi veselkedési módot és rendet. Ebben segítenek a rendszeres közös kirándulások, a szülőkkel közösen szervezett különféle programok is.

Cél:

Az ünnepvárás örömeinek átélésével a közösségi élet fejlesztése.
Emelkedjen ki a hétköznapiakból külsőségekben is.

- Öltözködés
- Csoportszoba díszítése
- Vendégvárás
- Szereplések helyes egyensúlyának megteremtése

Feladataink:

- Az ünnepeket hangulatában előkészíteni, projektek készítése
- Tartalmát a gyerekek korához igazítani.
- Az ünnepi programot gördülékenyen megszervezni.
- A pozitív óvodapedagógusi attitűdöt itt is érvényesíteni kell.

Alapelveink az ünnepek szervezésével kapcsolatban:

- az ünnepet elsősorban a gyermekek számára tesszük élményszerűvé,
- az ünnepre való készülődésben a folyamatosságot tartjuk szem előtt, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve.
- az ünnepi alkalmakat a tartalommal szinkronban külsőségekben is méltóvá tesszük (ünnepi öltözet, a csoportszobák, az óvodai környezet megfelelő díszítése).

Jelentősebb ünnepeink, hagyományaink:

- Anyák napi ünnepély
- Nagycsoportosok búcsúztatása
- Gyermeknap megünneplése
- Madarak, fák ünnepe
- A gyermekek név és születésnapja
- Március 15.

Felnőtt közösség ünnepe: Karácsony
Évzáró

11.4 JÁTÉK

A játék semmi mással nem helyettesíthető, magáért a tevékenység öröméért végzett, önként választott gyermeki tevékenység, önkifejezési forma.

A gyermek fejlődésében alapvető jelentőségű.

A játék az óvodás gyermek legjellemzőbb életmegnyilvánulása, az iskola előtti kor legfontosabb, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A játékban fejeződik ki legkorábban és legteljesebben a gyermeki személyiség. A kisgyermekek belső tartalmaik kifejezésére használják a hozzájuk legközelebb álló nyelvet, a játékot.

Mi tükröződhet a kisgyermek játékában?

Belső feszültségek, érzelmek, indulatok, sokféle külső hatás, aminek feldolgozásában, megértésében a játék, mint közvetítő jelenik meg.

Vágyak, élmények, gondok, amelyeket szimbolikusan újra és újra megjelenít játékában, ezáltal magasabb fejlettségi szintre jut.

Cél:

A széles körű lehetőségek biztosításával módot adunk arra, hogy a gyermek élhessen a játékhoz való jogával és az önállóan választott, sokrétű játéklehetőségeken keresztül fejlődjön. Az óvodai élet során minden tevékenységet játékként éljen meg.

Közösségi magatartás és viselkedés kultúra alakítása.

Feladataink:

- Tudatos tervező és szervező munkával kialakítjuk, megteremtjük a játék feltételeit. Hely, idő, eszköz,
- Megteremtjük azokat a tapasztalat- és élményszerzési lehetőségeket, ahol a gyermekek már meglévő ismereteiket elmélyíthetik, vagy új ismeretekhez juthatnak.
- Megismerjük a gyerekek képességeit, neveltségi szintjét és fokozatosan eljuttatjuk őket fejlődésük következő, magasabb szintjére.
- Figyelemmel kísérjük a csoport társas kapcsolatainak alakulását, az alá-, mellé-, főlérendelt szerepek vállalásának formálódását, újfajta személyi szerveződését.
- Kiemelten figyelemmel követjük, hogy a különböző játékfajták hogyan jelennek meg a gyerekek játékában, mennyire integrálódnak és differenciálódnak.
- Utánozható mintát adunk a játék közbeni magatartási, viselkedési, kommunikációs formákról.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelőséget. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
- Tiszteletben tartjuk a játék során kitárulkozó gyermeki személyiséget.

Tartalom:

- Biztosítjuk a megszakítás nélküli, viszonylag összefüggő játékidőt.
- Meleg, megértő, elfogadó légkört alakítunk ki.
- Fejlettségéhez igazodó játszóhelyeket biztosítunk, illetve lehetővé tesszük, hogy ő maga alakíthasson a rendelkezésre álló tárgyakból, eszközökből.
- Megteremtjük a szabad mozgás, szabad társválasztás feltételeit.
- A csoport összetételét és fejlettségét figyelembe véve biztosítjuk a kellő mennyiségű játékeszközt.
- Tudatosan és folyamatosan szervezzük az óvodán belüli és kívüli élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket.
- Megteremtjük az élmények sokféle feldolgozásának, az újrajátszásnak lehetőségeit.
- Formáljuk és erősítjük a csoporton belüli társas kapcsolatokat.
- Körülményeinkből adódóan alakítjuk a más csoportok gyermekeivel, felnőttekkel való kapcsolataikat.
- Lehetővé tesszük a különböző játékfajták sokszínű jelenlétét a csoport játékában (gyakorló-, szerep-, építő-, konstruáló játék, dramatizálás, bábozás stb.).
- Tiszteletben tartjuk:
  - a játék önkéntességét, szabadságát,
  - a gyermekek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását, kreativitását,
  - önálló téma- és szerepvállalását,
  - az egyén és a csoport közös döntéseit, konfliktusmegoldásait.
- Figyelemmel kísérjük:
  - a játékhelyzetek kialakulását, változását, kombinációit,
  - a szabályok betartását, amelyeken az egyén és a közösség együttélése alapul.
- A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában is megmutatkozik.

Játékfajták

Gyakorló játék:

- isméltéses cselekvések közben a különböző anyagok, eszközök megismerése,
- szöveg, dallam, mozgásisméltó játékok, ritmusjátékok, egyszerű szabályjátékok,

- játékszabályok megismerése, elfogadása, követése,
- részképességekben enyhe lemaradást mutató gyerekeknél előforduló játékfajták,
- új játékkal való ismerkedés esetén.

Szerepjáték:

- egyszerű szabálykövetések (egyénenként és csoportokban),
- jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása,
- játékszabályok kiosztása, elfogadása, betartása,
- környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése önálló vagy csoportos játékba.

Barkácsolás:

- hibás játékok észrevétele, jelzése,
- apróbb hibajavításoknál közreműködnek,
- egyszerűbb játék kiegészítők készítése,
- ajándéktárgyak készítése (felnőttek, társnak),
- környezet adta eszközök, tárgyak gyűjtögetése, felhasználása.

Bábozás:

- bábmozgatási kísérletek, síkbábok, fejdíszek használata,
- hangutánzás báb segítségével,
- bábkészítés önállóan, egyszerű tárgyak felhasználásával,
- különböző technikák megismerésével bábok készítése (varrás, ragasztás, gipszöntés ...stb.),
- önálló bábozások (mese, történet, báb kiválasztása)

Építő, konstruáló játék:

- kiegészítő, összerakható, összeszerelhető játékok egyéni elképzelés alapján,
- meglévő játékok változatos összeszerelése, rakosgatása,
- különböző elemek, eszközök felhasználásával egyszerű, az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak készítése.

Szabályjáték:

- verbális, mozgásos, manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések,
- a megbeszél, kitérített szabályok következetes megtartása, alkalmazása, követése.
- a játék adta lehetőségek felhasználása, beépítése az értelmi, érzelmi képességek fejlesztésébe (pl. önismeret, akarati tulajdonságok, kudarctűrő képesség, megfigyelések ...stb.).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ.
- Részt vesz közös játékban.
- Önálló, kezdeményező megnyilvánulásai vannak.
- Elfogadó, pozitív érzelmek kísérik a társakkal való játékban.
- Aktívan részt vesz az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban is.
- Betartja és követi a megismert szabályokat.
- Képes kreatív együttműködésre, gondolkodásra.
- Megvalósítja egyéni ötleteit és azokat meri vállalni is.
- Helyesen választ az adott tevékenységhez anyagot, eszközt.
- Saját élményeit képes újrajátszani.
- Konfliktusait képes meg- illetve feloldani.
- Kialakulnak olyan érzelmi-akarati tulajdonságok, amelyek alkalmassá teszik a közösségben való sikeres eligazodásra (pl. türelem, együttérzés, segítőkészség, kitartás, küzdeni tudás stb.).

11.5 VERSELÉS, MESÉLÉS

Szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel, a zenével, a mozgásos játékokkal. Fontosnak tartjuk, hogy nyelvileg tiszta és értékes mesét, verset halljanak a gyerekek, ezek az irodalmi élmények segítsék az érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésüket. Az óvodában a népi, klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Cél:

Szívesen hallgasanak mondókát, verset, mesét s ezen irodalmi élmények – főként a népmesék, mondókák - által segítve a gyermekek érzelmi, értelmi és etikai képességének alakítása.

A gyermekek pozitív személyiségjegyei alakuljanak, erősödjenek a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

A verselés, mesélés tanítson emberi kapcsolatokra, adjon alkalmat az érzelmek feldolgozására.

A gyermek saját vers és mese alkotása, annak mozgatással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Irodalmi élmények aktív befogadására nevelés.

A könyv szeretetére, megbecsülésére nevelés.

Anyanyelvi kultúrájának fejlesztése→ elsősorban a népi kultúra átörökítése→ a népköltészet értékközvetítő hatásainak érvényesítése.

A nép kultúra tárgyai, a népköltészet alkotásai a gyermek érzelmein áthatva épüljenek be a gyermek ízlés világába és alapozzák meg magyarságuk „kulturális anyanyelvét”.

Feladataink:

Az irodalmi anyagot a klasszikus magyar népmesékből, más népek meséiből, magyar írók alkotásaiból, világirodalmi művekből állítjuk össze.

- Színes, élményszerű előadásmód
- A csoportban dolgozó óvodapedagógus egyéni repertoárjukat, a korcsoportnak megfelelő válogatásban, közösen rendezik el az éves tervben.
- Irodalmi élményt nyújtunk és szórakoztatunk az igényesen megválasztott irodalmi művekkel (vonatkozik ez az audio-vizuális eszköztárra is).
- Felkeltjük a gyerekek beszédkedvét és alakítjuk beszédkultúrájukat.
- Nyugodt, kényelmes körülményeket teremtünk az irodalmi művek befogadására.
- Kialakítjuk a mese-, versmondás, bábozás és dramatizálás szokásait; minden nap mesélünk pihenőidő előtt,
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés elmaradhatatlan..
- Bábozunk a gyerekeknek, közös bábszínházi élményekhez juttatjuk őket,
- Arra törekszünk, hogy előadásunk tükrözze anyanyelvünk hangzásvilágát, ritmusát, dallamát,
- Élünk a metakommunikációs eszközökkel.

- Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetések, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyerekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő-gyerek kapcsolat erősítő hatására,
- Segítséget adunk a szülőknek az igényes gyermekirodalom kiválasztásához.
- Migráns gyerekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

A mesekiválasztás szempontjai:

- nyelvileg tiszta legyen a szöveg,
- emberi kapcsolatokra tanítson,
- mélyítse az önismerttet,
- segítse a világ megismerését,
- tanítson az indulatok feldolgozására,
- ne hiányozzon a humor,
- alkalmazkodjon a gyermek életkori sajátosságaihoz,
- oldja a szorongást,

Tartalom:

Az óvodában a 3-7 éves gyermek életkorai sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok a magyarság. Történelmet feldolgozó mondavilág elemei, meséi a klaszikus és kortársas műveknek egyaránt helye van.

- dajkarímek, altatók , hintáztatók, állathívogatók, táncoltatók, höcöggetők, tapsoltatók, cirógatók, vigasztaló mondókák, hangutánzó népi mondókák, mondókamesék, állatmesék, vidám, groteszk, humoros versek, kiolvasók, verses mesék, halmozó és láncmesék, igényes műmesék,
- párválasztók, felelgetők, csúfolódók,
- tündérmesék, találós kérdések, folytatásos mesék, elbeszélések, nyelvtörő mondókák,
- dramatizálás, bábozás, mimetikus játékok, **amely feltárja a gyermekek előnyi különbség és belső világ érzelmi viszonyait.**
- könyvek, folyóiratok nézegetése, könyvtárral való ismerkedés, színházi élmények nyújtása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyerekek játék közben is odaillő mondókákat, verseket, rigmusokat mondogatnak,
- szívesen hallgatnak mesét, kérik a mesék ismétlését,
- önálló verselésre, mesemondásra vállalkoznak, a tanult verset, mesét szívesen ismételtessék,
- segítenek a mesemondás, verselés helyének, feltételeinek kialakításában,
- tevékenyen, aktívan vesznek részt a beszélgetésekben, felfogják, megértik a hallott vers témáját, humorát, költői képeit, a hangzás, a hangulat, érzelem és alkalom egységében,
- megszilárdulnak a mesehallgatóhoz kapcsolódó szokásaik,
- össze tudják kötni a folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait,
- vannak kedvenc mesehőseik, a velük történetek megjelennek a játékokban (bábozásban, dramatizálásban, szerepjátékban),
- könyveket, folyóiratokat rendszeresen nézegessék,
- színházi élmények befogadása: bábszínház, gyermekelőadások
- beszélgetnek az elhangzottakról, megjegyzik az érdekes mese és szófordulatokat, furcsa, vagy szép hangzású neveket, s ez beépül aktív szókincsükbe,
- kialakul a képességük a belső képteremtésre,
- vigyáznak a könyvre.

11.6 ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A zenei nevelés az óvodai élet mindennapjait áthatja, színesebbé teszi életünket.

Cél:

Az éneklés, az ölbéli játékok a népi gyermekdalok, énekes játékok örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Feladat:

- Esztétikai fogékonyság és zenei ízlés felkeltése, formálása, örömteli tevékenység legyen az éneklés, az ölbeli játékok, népi és énekes játékok.
- Játékos zenei kedv fokozása.
- Zenei emlékezet, ritmus, zenehallgatás legyen.
- A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.
- kellemes, megfelelő légkört biztosítunk az énekes, táncos játékokhoz, sok zenei élményt nyújtunk,
- kialakítjuk, fejlesztjük a zenei képességeket, készségeket,
- zenei képességek fejlesztése (ritmus éneklés, hallás, mozgás)
- zenei kreativitás kialakítása, az énekes népi játékok, és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások felhasználása,
- saját mintával ösztönözzük a gyermekek éneklési kedvét.
- sokféle hangszer megismertetésével és használatával kibontakoztatjuk a gyermeki tehetséget,
- felkeltjük a gyermekek zene iránti érdeklődését,
- megalapozzuk a zene befogadására való képességet.
- különböző módszerekkel és eszközökkel fejlesztjük a gyermekek ritmusérzékét,
- megismertetjük a magyar népi kultúra kincseit, a népszokások egyes elemeit, az ünnepeinkhez kapcsolódó zenéket, dalokat.
- fejlesztjük a gyermekek tér és formaérzékét a játékok során alkalmazott különböző térformák gyakorlásával.
- igényesen válogatjuk össze a zenehallgatásra szánt műveket,
- a zenei játékokkal örömteli, közös élményekhez juttatjuk a gyermekeket, ezzel formálódik közösségi érzésük, magatartásuk.
- Az adott gyermekcsoport fejlettsége, az egyéni képességek figyelembevételével választjuk meg a mondóka, a dal és a játékanyagot.
- Zenehallgatási anyagokban jelenjenek meg a kisebbségi illetve nem magyar állampolgárságú, külföldi gyermekek zenei kultúrája is.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye szerint zenei nevelés.

Tartalom:

Óvodánkban a nevelés alapja a Kodály Zoltán és Forrai Katalin által megalkotott program, nevelési irányzat.

Fontosnak tartjuk a zenei műveltség megalapozását, az ízlés formálását, a magyar népi játékkincs megismertetését, és megszerettetését.

Az óvodában a jó zenének személyiségformáló hatása van.

A három éves anyag az alábbiakat tartalmazza:

- Magyar népi énekes- mozgásos játékok, más népek dalai, játécai egy- és kétszemélyes játékok, altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, táncoltatók, labdázók, körjátékok és dalaik (fogyó és gyarapodó játékok, párválasztók, sor és ügyességi játékok)
- Magyar népszokások, a hagyomány dalai, játécai, más népek dalai: táncos játékok (lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok, kapcsolódó játékok, kapuzók), népszokások a négy nagy ünnepkörhöz kapcsolódva.
- Gyermekeknek írt műdalok,
- Hangszeres zene hallgatása: magyar népzenei alkotások (vokális és hangszeres zene), műdalok, alkalmi dalok (ünnepek dalai).
- Zenei átélést segítő, kreatív mozgások

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a gyerekek képesek csoportosan és egyénileg, önálló indítással tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban énekelni,
- képesek az egyenletes lüktetés és ritmus gyakorlására,
- megkülönböztetnek halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat énekes gyakorlatban is,
- hosszabb, énekelt vagy hangszeresen előadott dalt figyelmesen hallgatnak,
- képesek dallamfelismerésre kezdő vagy belső motívumról,
- ismernek néhány ütőhangszert, azokat önállóan és változatosan használják az egyenletes lüktetés és ritmus kifejezésére, valamint az éneklés kíséretére is,
- egyszerű, játékos mozgásokat egyöntetűen, esztétikusan végeznek,
- ismerik és gyakorolják az egyszerűbb táncmozdulatokat,
- jól ismerik a különböző mozgásformák, térformák kialakítását (kör, csigavonal, hullámvonal, páros kör, mindenki párban, szűkülő és táguló kör, kaputartás, bújás),
- szöveges ritmusmotívumokat visszhangszerűen tudnak ismételni csoportosan és egyénileg is,
- alkalmi és ünnepekhez kapcsolódó dalokat énekelnek,
- ismerik és megkülönböztetik a „tá” és „ti-ti” ritmusokat, tisztában vannak a szünet, mint zenei egység jelentésével,

- megfigyelnek és megkülönböztetnek finomabb hangszíneket a természetben, a környezetben hallható zörejekben, beszéd és éneklésekben, valamint hangszereken játszott zenében.

11.7 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Az érzelmi kommunikálást a gyermekek érzelmeinek, gondolatainak kifejezését a művészetek eszközeivel nekünk kell megtanítani. Az egész nap folyamán biztosítunk lehetőséget az ábrázolási tevékenységre.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, ábrázolás különböző fajtái. A műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. **Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.**

Nálunk ezt a célt szolgálja az óvodai galéria működtetése, ahol a kerületi óvodák gyermekmunkái kerülnek kiállításra.

Cél:

A gyermekek a családban és a közösségben szerzett élményeik hatására, belső fantáziaviláguk, érzelmeik segítségével, jelenjen meg a szabad önkifejezésre készítés, az alkotás örömeinek átélése.

Kézügyességük fejlesztésével, esztétikai igényük alakításával a szép iránti nyitottságra, igényességre nevelünk.

Feladataink:

- Hozzásegítjük a gyerekeket ahhoz, hogy sokszor átéljék a tevékenység funkcióörömet.
- Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre „valamit létrehozás” vágya, a gyermekek eljutnak az alkotó tevékenység öröméig.
- Az egész nap folyamán biztosítjuk azokat a körülményeket, melyek alkalmasak zavartalan tevékenységüket elősegíteni:
  - oldott légkör,
  - elegendő hely, idő biztosítása,
  - az eszközök hozzáférhető helyen történő elhelyezése (elegendő mennyiségben, megfelelő minőségben),
- Segítjük a gyermekek önálló önkifejezését a nap bármely szakában a különböző szintereken (csoportszoba, udvar, természet épített környezet)

- Vizuális tapasztalatokat nyújtunk.
- Differenciáltan segítjük a gyerekeket a saját szintjükhöz képest történő fejlődésben.
- Tanítjuk az ábrázolási technikákat, változatos módon való alkalmazásuk lehetőségeit, gyakoroltatjuk a megfelelő készségszint kialakításáig.
- Fejlesztjük érzékelésüket, észlelésüket és képzeletüket, sík és térbeli tájékozódó képességüket,
- Segítjük képi, kommunikációs nyelvük kialakulását.
- Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre.
- Környezetet esztétikusan alakítsa maga körül.
- Esztétikai élményeket nyújtunk számukra.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Tartalom:

- Ismerkedés különböző állagú és hőmérsékletű anyagokkal.
- Technikák megismertetése (rajzolás, festés, mintázás, ragasztás, ...stb.technikai alapelemeivel és eljárásaival.)
- Képalakítás saját élmények, emlékezet alapján.
- Tapasztalatszerzés sokszínű és minőségű papírral. Tapasztalják meg a gyerekek, mit lehet vele csinálni - gyűrítés, tépés, nyírás, hajtogatás, rajzolás, festés.
- Tapasztalatszerzés a festékekkel kapcsolatban - ujjfestés, csöpögtetés, elfolytatás, festés.
- Anyagalakítások - gyurma, agyag, textil, fonal, dobozok, papír, homok, termékek, gipsz, gyöngyök.
- Különböző színű és anyagú gyöngyök rakosgatása, fűzése.
- Építés szabadon játékokkal, a terem bútoraival, színes lapokkal, szivacsokkal, dobozokkal és a természetben az adott lehetőségekkel
- Makettek, álarcok, díszletek készítése,
- Barkácsolás különböző anyagokból,

- Bábok készítése változatos technikával.
- Varrás.
- Ismerkedés műalkotásokkal, esztétikus tárgyú környezettel.
- Múzeumlátogatás

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Kialakul a gyermekekben egy sajátos képi kommunikációs nyelv,
- Bátrak, ötletesek az építésben, a téralakításban,
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek rendezésében,
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit,
- Szín és formaábrázolásuk változatos,
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is,
- Tudnak formákat mintázni emlékezéseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával,
- Önállóan tudják alkalmazni a megismert technikákat, önállóan díszítenek tárgyakat,
- Elképzeléseik megvalósításában kreatívan alkalmazzák - akár egy időben is - az ábrázoló technikákat,
- Kialakul a finom kézmozgás képessége, biztos és helyes ceruzafogással,
- Esztétikai élmény létrehozásával gazdagodik személyiségük,
- Kedvvel, szívesen alkot, igényli a vizuális tevékenységet,
- Az összes vizuális eszközt megfelelően használják (biztos eszközhasználat jellemző rájuk).

11.8 MOZGÁS

A mozgás az érés folyamatában fejlődő gyermek természetes szükséglete, belső igénye, élmény a gyermek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez.

Az edzés folyamatában a gyermek ellenálló képessége, teherbíró képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok változásaihoz is.

A mozgás és az edzés felerősíti és kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. Kedvezően befolyásolja a gyermek szervezetét, növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

A sokoldalú képességfejlesztés révén szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez.

Cél:

Természetes mozgáskészségek alapozása.

A személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése a gyermek testi- és mozgásfejlesztésen keresztül.

A mozgás megszerettetése és a mozgásigény kielégítése.

Feladataink:

- A testi mozgásos képességeinek fejlesztése, erősítése.
- Rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás.
- Mozgás igény fenntartása.
- Az egészséges életmódra nevelés.
- Készségek, jártasságok alapozása.
- Egészség megóvás.
- Differenciáltan fejlesztjük a gyermekek természetes mozgását: a járást, a futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást, a ritmusérzéküket, motorikus képességeiket.
- A rendszeres testneveléssel kedvezően befolyásoljuk az egész szervezet növekedését, hozzájárulunk a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének fejlődéséhez, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez.
- Fejlesztjük a testneveléssel a gyermekek testi képességeit: erőt, gyorsaságot, ügyességet, állóképességet.
- Megismertetjük velük a gimnasztikát, néhány talajtorna elemet, labdagyakorlatokat, testnevelési játékokat.
- Tanítjuk, folyamatosan javítjuk a helyes testtartást.
- Fejlesztjük a gyermekek szem- kéz és láb koordinációját.
- Megismertetjük a testrészeket, alakítjuk a testsémáról szerzett ismereteiket.
- Lehetőséget adunk a szabadmozgás gyakorlására.

- Optimáli terhelés biztosítása.
- Változatos eszközökkel növelni a gyerekek mozgásigényét.
- Nagyszámú feltételes reflexet alakítunk ki, amelyek fejlesztik az ideg- és izomkoordinációt.
- Felkeltjük és kielégítjük mozgásigényüket.
- A mindennapos testneveléssel megalapozzuk azt az igényt, hogy minden nap jó mozogni és szükséges, a mozgás gyakorlatait a kötelező testnevelés anyagára építjük.
- Fejlesztjük a gyermekek esztétikai érzékét, értelmi képességeiket, erkölcsi és érzelmi tulajdonságaikat.
- Sikerélményt nyújtunk, amely a gyermekeket aktív részvételre ösztönzi.
- Alakítjuk, formáljuk az egészséges versenyszellemet.
- Körültekintő szervezési feladatokat végzünk.
- Balesetveszély kiküszöbölése.

Tartalom:

- szabad, spontán mozgás,
- szervezett mozgás (mindennapos testnevelés, testnevelés foglalkozás)

A mozgás tartalma

Szabad, spontán mozgás:

A mozgást meg kell szeretetni a gyerekekkel, hogy belső késztetést érezzen, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

Az óvoda udvara lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, mozgásos játékokra, miáltal a gyerekek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül (pl. labdajátékok, dobás, ugrálás, kötélhúzás, focizás, stb.).

A csoportszobákban fontos szempont, hogy elegendő teret biztosítsunk a mozgásos játékokhoz. Így a gyermekek váltakozva használhatják azokat a mozgásfejlesztő tornaeszközöket, amelyek testedzésüket is szolgálják. Pl.: kiegészítő tornaszer, labdák, bújócska ...stb.

Az edzés tartalma

A jó levegő, napfény, víz, oxigén segítik a gyermekek edzését. Az intézményünkben folyó nevelőmunkára jellemző, hogy a csoportok sokat kirándulnak, sétálnak, az év elején megtervezett kirándulási terv alapján.

Késő ősszel és télen az udvar mozgáslehetősége (az állandó és folyamatos eszközpótlások ellenére) kevésnek bizonyul. Sétákkal, közeli játszóterek látogatásával egészítjük ki a levegőzés és mozgás adta lehetőségeket.

Nyáron a nap, a lég- és vízfürdőzés biztosított az óvodában. Módszere, szervezése a nevelőtestület által kidolgozott, a helyi körülményeket figyelembe vevő nyári terv alapján történik.

Gyakorlata a higiéniai előírásoknak megfelel, és a gyermekek egészséges fejlődését szolgálja.

Szervezett mozgás:

Mozgásfejlesztés a mindennapi testnevelésen

Minden korcsoportban naponta egyszer, 5-10 perces időtartammal szervezzük meg. A tevékenység napirendbe történő illesztése állandó. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. Az örömmel és jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a fejlesztőprogram egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakításához (a futó és fogójátékokkal a nagy mozgások és a térészlelés, labdajátékokkal a szem-kéz, szem-láb koordináció és a finommotorika fejlődik). A játékok, térformák felidézésével a vizuális, verbális memória fejlesztésére, valamint a szókincs gyarapítására nyílik lehetőség.

testnevelés foglalkozás tartalma

a természetes emberi mozgások, mint pl.: járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, egyensúlyozások, mozgásos játékok alkotják

- Játékok: szerep-, utánzó-, futó-, szabály-, küzdő játékok (húzás, tolás, emelés)
- Rendgyakorlatok: állások, vonal és köralakítás, testfordulatok meghatározott irányokba, menet lépéstartással, ill. ütemtartással, alakzatok és alakzatváltoztatások
- Előkészítő gyakorlatok (gimnasztika): szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok: szabadgyakorlatok, kéziszer-, társas-, padgyakorlatok. Természetes gyakorlatok: rendes járás, különböző járásmódok.
- Főgyakorlatok: tornavonatkozású főgyakorlatok (természetes támasz, talajtorna, függésgyakorlatok, szerugrások)
- Atlétikai vonatkozású: (futások, ugrások, dobások)
- Játék vonatkozású főgyakorlatok: labdajátékok
- Játékos légzési gyakorlatok

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- kialakul a szabálytudata,
- kitartása, koncentráció képessége, és állóképessége kifejlődik,
- növekszik a gyermekek teljesítőképesége, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik,
- mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és az ugrásban növekednek,
- cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak,
- fejlődik a tér és idő tájékozódó képességük,
- tudnak mozgás közben irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni,
- megszeretik és igénylik a mozgást,
- megértik az egyszerű vezényszavakat és tudnak megfelelően cselekedni,
- megfelelő szintet érnek el testi képességek fejlettségében,
- egyéni, csoportos-, sor- és váltóversenyeket játszanak az óvodapedagógus segítségével, és a szabályokat pontosan betartják,
- a természetes járást ütemes járással váltakoztatják,
- állórajtól kiindulva 20-30 métert futnak,
- tudnak szökdelni, ugrani, függeni, csúszni, mászni, kúszni,
- tudnak labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni, vezetni.

11.9 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSÉRE NEVELÉS

A környező világ megismerésének vágya az embert születésétől fogva spontán tapasztalatszerzési tevékenységekre készíti.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzéséhez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, **a közösséghez való tartózkodás élményét**, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Az óvodapedagógus **nemzeti** feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Cél:

A környezettel való harmonikus együttélésre nevelés, a gyermek tapasztalatainak gazdagítása a közvetlen és a tágabb környezet tevékenységeinek felfedezésével, a környezethez való pozitív érzelmi viszonyok kialakítása, környezetvédelem és a biztonságos életvitel szokásainak megalapozása.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzettetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátíttatása.

A gyermekek környezettudatos magatartásának, életvitelének alakítása, hogy a jövő nemzedéknek segítsen annak érdekében, hogy a természet fennmaradása és a társadalmak fenntartható fejlődése ne ütközzön akadályokba.

A VÍZ mint éltető őselem kapjon kiemelt szerepet a környezeti nevelésben.

Ehhez kapcsolódóan legalább 1 témahét szervezése.

Feladataink:

- Érzelmi kötődésén keresztül eljuttatjuk a gyermeket a környezetük megbecsüléséhez, védelméhez.
- Fejlesztjük a gyermekek személyiségét komplex tevékenységekkel, cselekedtetéssel, melyek képességeikhez, fejlődési ütemükhöz alkalmazkodnak.
- Biztosítjuk az élményeket, időt, helyet, eszközöket a spontán- és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Kellemes, derűs légkörben, közvetlenül, sokoldalúan ismertetjük meg a gyermekeket tárgyakkal, jelenségekkel, így jutnak olyan élményekhez, amelyek tartóssá teszik a tudást, fejlesztik értelmi képességeiket, további aktivitásra motiválnak,

- Felfedeztetjük, megtapasztaltatjuk játékos formában a környezetük jelenségeit, tárgyait, tulajdonságaikat, mennyiségi viszonyait, formáit.
- A valóság objektív bemutatásával segítünk a gyermekeknek, hogy meglássák az összefüggéseket, képesek legyenek megfogalmazni is azokat, rávezetjük őket a helyes ítéletek alkotására,
- Tevékenységük során fejlesztjük a gondolkodási műveleteket.
- Megalapozzuk a logikus gondolkodást, a döntés képességeinek kialakítása.
- Megtanítjuk a gyerekeket arra, hogy a szerzett tapasztalatokat különféle szempontok alapján rendszerezzék.
- Tervezésünk igazodjon a gyermekek életkori sajátosságaihoz, az egyéni fejlettségi szintjükhöz, eltérő élmény- és ismeretanyagukhoz.
- Engedjük, szorgalmazzuk, hogy a problémahelyzetekben maguk találják ki a megoldást, próbálkozzanak, kísérletezzenek, éljék át a felfedezés örömét.
- Az óvopedagógus által irányított, kezdeményezett játékok segítik a gyermekek képességeinek célzott fejlesztését, pl. logikai fejtörők, nyelvi játékok ...stb.
- Differenciált feladatadással segítjük elő, hogy a gyermekek önmaguk lehetőségeihez képest fejlődjenek.
- A gyermekek által feltett kérdésekre igényesen, az értelmi szintjükhöz igazodva válaszolunk, ezzel megőrizzük érdeklődésüket és beszédkedvüket,
- Fejlesztjük kommunikatív és együttműködési képességüket.

11.9.1 A környezet megismerésére nevelés – matematikai tapasztalatok szerzése

Feladataink:

- a környezet megismeréséhez szükséges élmények és tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása a megfelelő helyszíneken.
- az élő és az élettelen környezeti tényezők összefüggéseinek meglátása
- szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, készségek, képességek fejlesztése, melyek szükségesek a természeti és társadalmi környezettel való harmonikus együttélésre.
- hagyományok ápolása, az ünnepek nyomon követése, megtartás
- biztonságos életvitel szokásainak kialakítása
- családi kultúra értékeinek védelme, szeretete

- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermek érdeklődését, és lehetővé teszi számukra a matematikai tapasztalatokat és ismeretek megszerzését.
- Támazkodunk a gyermek ötleteire, igényei, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékhoz építetten szükséges megvalósítani.
- A matematikai kíváncsiság és érdeklődés felkeltése.
- A matematikai nevelés építsen a gyermek megismerési vágyára és korai tapasztalataira.

Emberi környezet:

- . a család élete, családtagok, személyi adatok, foglalkozások a családban, életmód, a valódi kultúra értékei, szülőföld, hazai táj, itt élő emberek hagyományai
- . közlekedés a városban: eszközei, lehetőségei, dolgozói, szabályai,

Az óvoda és környezete:

- .a felnőttek munkája, a gyermekek tevékenysége,
- .az óvoda épülete,
- .közintézmények a környéken,
- .az emberek munkája az egyes munkahelyeken,

Természeti környezet:

a, az élettelen természet elemei:

- az élettelen természet változásai (időjárás, évszakok, napszakok, napok sorrendje),
- természetvédelmi teendők, tevékenységek az udvaron évszakok szerint,
- Az őselemek fontosságának kiemelése, összefüggésük egymással és a természet többi elemével: TŰZ, VÍZ, FÖLD, LEVEGŐ

b, az élő természet elemei:

- növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük, alapvető gondozási műveletek,
- az ember testrészei, külső tulajdonságai, érzékszervei.

Környezetvédelem

- Akvárium gondozása
- Szelektív hulladék gyűjtés
- Komposztálás

- Földnapja – virágültetés, környezet szépítése
- Víz világnapja – hozzá kapcsolódó programok
- Állatok világnapja – hozzá kapcsolódó programok, víz értékének tudatosítása, víz takarékosagra nevelés
- Madarak és fák napja – kirándulás szervezése
- Globális felmelegedés miatt veszélyeztetett állatok életmódjának megismertetése
- Műanyagkupakok gyűjtése
- Őszi kertgondozás

A természet tudatos védelme, a környezeti kompetenciák megvalósítása. Szelektív hulladék gyűjtés feltételeinek biztosítása.

Tárgyak, személyek összehasonlítása:

- tárgyak, személyek válogatása szabadon és megadott szempontok szerint,
- sorba rendezések, mennyiségi tulajdonságok szerint,
- sorba rendezések egyéb szempontok szerint,
- soralkotások, sorváltások,
- tárgyak, személyek összehasonlítása szavakban,
- állítások megfogalmazása.

Számfogalom megalapozása:

- tárgyak, személyek, objektumok méreteinek összehasonlítása, különbségek megfogalmazása (hosszúság, magasság, bőség, vastagság),
- kifejezések tartalmának pontosabbá tétele (magasabbá, alacsonyabbá, hosszabbá, rövidebbé tevés),
- ismerkedés az összemérés eszközével, módjával, becslés, becslés bizonyítása méréssel,
- tapasztalatok szerzése az ugyanolyan, ugyanolyan magas ...stb. kapcsolatáról,
- tömegek mérése,
- úrtartalmak összehasonlítása, összemérése,
- mérések különböző egységekkel,
- történetek alakítása képekről a mennyiségek figyelembevételével,
- halmazok keletkeztetése, összemérése,
- növekvő és csökkenő sorozat létrehozása,

- több-, kevesebb-, ugyanannyi (hozzátevés, elvétel, egyenlővé tétel),
- több-kevesebb fogalmának pontosítása párosítással,
- az ugyanannyi fogalmának értése, használata,
- ismerkedés a számjegyekkel játékosan (kártya, dominó ...stb.),
- sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok, első elem kijelölése, irány megváltoztatása,
- egyszerű kombinatorikai feladatok (több elem variálása),

Tapasztalatok a geometria körében:

- építés szabadon különféle elemekből, változó elemszámmal,
- építés megadott szempontok alapján,
- építmények lemásolása, építés perspektív minta, kép alapján,
- síkbeli építések síkmértani elemekből (emlékezet alapján is),
- elemek összehasonlítása, válogatása geometriai tulajdonságaik alapján,
- ismerkedés a szögestáblával - különféle formák létrehozása szabadon és megadott minta másolásával

Tevékenységek tükörrel:

- mozgások, mozdulatok tükör előtt,
- tükrös és nem tükrös (szimmetrikus) alakzatok felismertetése, keresése környezetünkben,

Tájékozódás a térben és a síkban ábrázolt világban

- irányok azonosítása és megkülönböztetése, a hozzájuk kapcsolódó névutós kifejezések értése, értelmes használata,
- tájékozódás labirintusban: először térben bejárva, makettekkel, utána síkban, táblán, papíron,
- nyitott és zárt vonalakkal való ismerkedés (kívül-belül, ki-be használata).

Amennyiben mód és lehetőség van rá, ismerkedjenek a gyerekek a számítógép használatával.

A gyerekek a számítógépet, mint a környezet egy természetes eszközét lássák, kerüljük a túlzott kötődést.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a gyermekek tudják személyi adataikat, szüleik nevét, foglalkozását, testvéreik nevét, életkorát,
- ismerik a család életét, a családtagok otthoni munkáját,
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, elsajátították az alapvető viselkedési szabályokat,
- tudják csoportosítani az ismert közlekedési eszközöket,
- ismerik a környezetükben lévő intézményeket (tűzoltóság, rendőrség, orvosi rendelő, iskola, könyvtár, művelődési ház, zöldségüzlet, közért, piac, ...stb.), tisztában vannak az itt dolgozó emberek munkájával,
- felismerik és megnevezik a környezetükben észlelhető színeket, azok árnyalatait, fel tudják emlékezetből is idézni azokat,
- ismerik az évszakok jellegzetességeit,
- tudják a napok nevét, sorrendjét,
- ismerik a napszakokat,
- tudnak különbséget tenni az élő és élettelen természet jelenségei, elemei között,
- az általuk ismert állatokat életmódjuk, külső jeleik, lakóhelyük alapján tudják csoportosítani,
- ismerik az emberi test felépítését, a testrészek nevét, funkcióját, törekednek testük tisztában tartására,
- ismerik az orvos gyógyító munkáját.
- természetes legyen számunkra a természet és a környezet védelme,
- gondolataikat kifejezik tevékenységeikkel, és szóban is,
- képesek csoportosan, párokban, egyénileg feladatmegoldásokra, együttműködésre,
- képesek mennyiségek összehasonlítására különböző szempontok szerint,

- tudnak számlálni legalább 10-ig,
- képesek megfelelő szöveget alkotni mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről,
- azonosítani tudnak síkbeli és térbeli alakzatokat, formákat,
- képesek minta utáni másolásra,
- tudnak tájékozódni a térben, ismerik a téri viszonyokat,
- saját magukat képesek a térben elhelyezni, más irányhoz, tárgyhoz viszonyítani,
- tudnak tájékozódni a síkban,
- felismernek mennyiségi, alak, nagyságbeli, téri viszonyokat,
- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakul az elemi fogalmi gondolkodásuk.
- biztosan használják a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát.

11.10 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékkal és a cselekvő tanulással sok vonatkozásban azonosságot mutat. A személyiségfejlesztés fontos eszköze. A gyermek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkát utánozza. Megfigyeli a rendszeresen visszatérő munkálatokat, és ráébred arra, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor. A gyermek munka jellegű tevékenységet önként - azaz örömmel és szívesen – végzett aktív tevékenysége legyen.

A játék és a munkajellegű feladatok integrálódása az egyén és a közösség együttműködését alakítja és erősíti.

Cél:

A gyermekekben olyan erkölcsi és akarati tulajdonságok kialakítása, hogy szívesen és örömmel tevékenykedjenek.

Az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.

Legyen a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelésének egyik formája.

Feladataink:

- Eljuttatjuk a gyermekeket a munkavégzéssel kapcsolatos jártasságok, készségek attitűdök, tulajdonságok szintjére

- következetesen alakítjuk és fejlesztjük a személyiségfejlődésükhöz szükséges tulajdonságokat, pl. kitartás, önállóság, felelősségvállalás, céltudatosság.
- Hagyjuk, hogy a gyermek kezdeményezzen és többféleképpen kipróbálhasson egy-egy munkafolyamatot.
- Ösztönözzük a szülőket, hogy a gyermek otthon is gyakorolhassa az önkiszolgálást, és a családért végzett tevékenységeket.
- Példát mutatunk a munkához való viszonyunkban és munkatársainkkal való együttműködésünkben.
- Figyelemmel kísérjük, hogy a tevékenységek során a kisebb gyermekek önállóságra törekvését a nagyobb gyermekek segítőkészsége ne nyomja el.
- Az önpróbálkozás mellett a munkafogásokat is megmutatjuk.
- A gyermekmunka az óvónőktől tudatos pedagógiai szervezést a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Tartalom:

- önkiszolgálás,
- közösségért végzett tevékenységek.

Önkiszolgálás:

- szorosan összekapcsolódik az egészséges életmódra nevelés gondozási teendőivel (lásd egészséges életmód),
- megismertetjük a gyermekeket egy-egy használati tárgy alkalmazásával, az önkiszolgálás különböző műveleteivel, azok sorrendjével,
- megszilárdítjuk gyakorlás útján az önkiszolgálás készségeit, kialakítjuk az önálló munkavégzés szokásait, ehhez egyénei fejlettség szerint segítséget nyújtunk.

Közösségért végzett tevékenységek:

- a., naposi munka,*
- b., a mindennapi élettel kapcsolatos állandó, és alkalomszerű munkák,*
- c., növény gondozás.*

a., Naposság:

Óvodánkban a naposi feladatokkal fokozatosan ismertetjük meg a gyermekeket. Először segítőköt választunk.

A jelkép (kötény, napostábla) nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá teszi a tevékenységet, amire a gyermek büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt.

Arra figyelünk, hogy a naposi munka elvégzése minél kevesebb időt vegyen el a gyermek játékidőjéből.

A naposság időtartamában és feladataiban illeszkedik a napirend kereteihez és formáihoz. A reggeli és délutáni étkezések idején szerepét az önkiszolgálás veszi át.

A közösségért végzett naposi tevékenység a déli napszakhoz kapcsolódik.

Az ismerkedés folyamata a következő:

- a naposi munkával való ismerkedés középső csoporttól kezdődik,
- a gyermekek tevékenységi körének bővítésénél fontos alapelv a fokozatosság,
- a fokozatos feladatbővülés mindig a gyerekek fejlettségi szintjére kell, hogy épüljön,
- a naposok munkáját az óvodapedagógus és a dajka segíti,
- a megterítés és az étkezés megkezdése után a naposokat más feladat már nem terheli, az önkiszolgálás és a nyugodt étkezés feltételei számukra is biztosítottak.

A reggeli és délutáni étkezések önkiszolgálás útján és egyéni megbízatások formájában történik. Amennyiben erre valaki még nem képes, vagy nem szívesen végzi ezt a feladatot, a felnőttek nyújtanak számára segítséget.

b., A mindennapi étellel kapcsolatos állandó és alkalmoszerű munkák:

- udvar és teremrendezés,
- játékelrakás,
- játékjavítás, tisztítás, készítés,
- egyéni megbízatások, üzenetek átadása,
- kerti munka,
- ünnepi készülődés (ajándékkészítés, szobadíszítés, -csinosítás),
- házimunka jellegű tevékenységek (szükség szerinti seprés, segítségnyújtás sütés, főzésben az óvónőnek,

c., Növény gondozás:

A növénygondozás során a gyermekek megismerkednek az egyes munkafolyamatokkal, pl. ültetés, locsolás, stb.

Hozzáértéssel és szeretettel tudja végezni ezt a feladatot. Az óvoda folyosóján helyeztük el az akváriumot, melyben megfigyelhetik a gyermekek az állatok életét, és felnőttel részt vehetnek a gondozásban is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a gyerekek a munka során képesek együttműködni,
- örülnek, ha feladataikat teljesíthetik,
- önállóan, igényesen végzik a naposi munkát,
- szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére,
- segítenek a kisebbeknek,
- szeretnek meglepetést készíteni a társuknak és a szüleiknek (pl. születésnap ajándék).
- megbecsülik mások munkáját.
- feladattudatuk koruknak megfelelően fejlett.

11.11 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Ismeretek elsajátítása, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül, az egész óvodai életet átszövő, játékba integrált tevékenység. A gyermek egész nap érzékel, észlel, ismereteket szerez, ezeket elmélyíti, gyakorolja, azaz tanul.

Az óvodai tanulás folyamatos, minden óvodai tevékenységi formában megjelenik, nem önálló tevékenységi forma.

Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szituált környezetben, kirándulásokon és az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A tanulás a nevelési folyamat szerves része.

Megjelenik a játék-, a mozgás- és a munka jellegű tevékenységekben is.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

Lehetséges formái:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedés tanulás (szokások alakítása),

- spontán játékos tapasztalatszerzés, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja
- gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

Cél:

Az óvodai tanulás elsődleges célja a gyerek készségeinek és képességeinek alakítása, fejlesztése, attitűdök erősítése.

Az érzelmileg motivált cselekvő gondolkodási szintjéről a gyereket eljutatni a fogalmi gondolkodásszintjéig.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

Fejlődjenek a gyermekek értelmi képességei, tudjanak megoldást találni a felmerülő probléma helyzetekben, alakuljon ki a képszerű, szemléletes gondolkodásmódjuk, váljanak képessé az iskolai tanulásra.

Ismeretszerzés a környező világról.

Feladata:

- a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbírásához igazodó tanulási formák kiválasztása,
- a gyermek önként és örömmel vegyen részt,
- minden ismeretet játékos formában közöljünk,
- építsük a gyermek spontán érdeklődését, a tapasztalást, felfedezést
- kreativitás erősítése

Feltétele:

- A gyermekek az óvodában jelentős mértékben spontán módon tanulnak, és ez a tevékenység nem szűkül le az ismeretszerzésre.
- A gyermekek cselekvő aktivitása, tevékenységi vágya.
- Az önállóság, a felfedezés öröme erős motiváló tényező.

Feladataink:

- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, egyéni fejlesztő értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.
- tudatosan működtetjük azokat a pszichikus funkciókat, melyek szükségesek az alapkultúrtechnikák elsajátításához,
- fejlesztjük a gyermekek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás),
- fejlesztjük érzelmi-akarati tulajdonságaikat, melyek által erősödik feladattudatuk és feladattartásuk,
- biztosítjuk a több érzékszervvel, változatos módon történő megtapasztalás lehetőségét,
- fokozatosan juttatjuk el őket a cselekvő-szemléletes gondolkodástól az elemi- elvont fogalmi gondolkodásig,
- a gyermekeket egyéni képességeik szerint, differenciáltan fejlesztjük,
- felébresztjük a gyermekek tanulás iránti vágyát, kíváncsiságát, fenntartjuk érdeklődésüket (életkoruknak megfelelő ideig),
- fokozatosan juttatjuk el őket az önkéntelen emlékezeti bevésés- és felidézéstől a szándékos bevésés- és felidézésig, az önkéntelen figyelemtől a szándékos figyelemig,
- önkéntelen tanulás lehetőségét biztosítjuk
- változatos tevékenységekkel és módszerekkel fokozatosan növeljük figyelmük körét és terjedelmét,
- biztosítjuk a körülmények alakításával, hogy a gyermekek cselekvően aktívvá válhassanak,
- tudatosan szervezzük meg a természeti-, társadalmi környezetben szerzett tapasztalataik rendszerezését.
- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú kielégítése,
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeihez a feltételek biztosítása
- a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése,
- a gyermek saját teljesítőképeségének megismeréséhez tapasztalatszerzési lehetőség nyújtása,

- lehetőség biztosítása szituációk átélésére, a felfedezés és a kísérletezés örömeinek átélésére,
- építsen a családi környezetben, felnőttek körében szerzett ismeretekre, tapasztalatokra,
- a személyes viselkedés megnyilvánulásai legyenek példaértékűek a gyermekek számára.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Értelmi képességük koruknak megfelelő szinten van. (észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet)
- Kialakulnak az iskolába lépéshez szükséges készségek, képességek.
- Megjelenik feladattudatuk, kitartásuk, önállóságuk.
- Természetes módon, szorongás nélkül, érdeklődéssel tevékenykednek.
- Problémamegoldó képességük, kreatív gondolkodásuk, helyzetfelismerésük kiváló.
- Nyitottak az őket körülvevő világra, kíváncsiságuk belső motivációvá alakul.
- A tanulás eredményeként tudásuk, ismeretük gazdag, sokrétű.

11.11.1 A TANULÁS SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Figyelembe vesszük:

- a gyermekcsoport összetételét, értelmi, érzelmi érettségét,
- az egyénileg (nehezebben vagy könnyebben) haladó gyermekek tempóját,
- a megfelelő eszközök alkalmazását,
- a közösen szerzett élményekből a gyermek által hasznosított tapasztalatokat,
- az előzetesen megszerzett tudásanyag bőségét és mélységét.

Munkánk során a kötetlen- és kötött foglalkoztatási formákat alkalmazzuk.

Nagycsoportban fokozatosan növeljük a kötelező foglalkozások számát.

Az ismétlős nagycsoportosok számára heti két foglalkozás is szervezhető, a csoport összetételétől függően.

A kétféle foglalkoztatási formán belül mód nyílik a különböző munkaformákban történő tevékenykedésre: egyéni, páros, mikrocsoportos, frontális.

Az óvodapedagógus feladata meghatározni azt, hogy mikor, milyen arányban alkalmazza a lehetséges tanulásformákat.

A kötetlen és kötött foglalkozások tartalmi megoszlása hetenként:

Korosztály	Vers, mese	Ének, zene, énekes játék	Rajzolás, mintázás, kézimunka	Szervezett mozgás		A külső világ tevékeny megismerése	
				Mindennapi testnevelés	Testnevelés foglalkozás	Matematika	Környezet megismerése
3-4 évesek	mindennap	heti egyszer	heti egyszer	naponta egyszer	heti egyszer kötelező	heti egyszer	
4-5 évesek	mindennap	heti egyszer	heti egyszer	naponta egyszer	heti egyszer kötelező	heti egyszer	
5-8 évesek	mindennap	heti egyszer	heti egyszer	naponta egyszer	heti egyszer kötelező	heti egyszer	

A kézműves technikák napi szinten beépülnek a gyermekek életébe.

A kötött foglalkozások időtartama középső csoportban maximum 20-25 perc, nagycsoportban 30-35 perc. Kiscsoportban a kötött testnevelési foglalkozás időtartama 20-25 perc.

A foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán:

- 3-4 évesek november 01.-május 31.-ig,
- 4-5 évesek október 01.-május 31.-ig,
- 5-8 évesek szeptember 15.-május 31.-ig.

A nyári hónapokban számtalan lehetőség nyílik arra, hogy az évszaknak megfelelően tapasztalatokat szerezzenek a gyerekek spontán, játékos módon, ill. a gyermekek kérdéseire, óvodapedagógus válaszára épülő tanulás is jelen lehessen.

12. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

12.1 KÖRNYEZETI, TÁRGYI, SZEMÉLYI FELTÉTELEINK

Az óvodának rendelkeznie kell a hely nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak számukra hozzáférhető módon és gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munka környezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsenek lehetőséget a szülők fogadására.

- Óvodánkban az épület állaga rendezett.
- Az udvar adottságai és felszerelését tekintve alkalmas sokszínű, változatos, szabadban töltött tevékenységek megszerettetésére.
- Az udvar minőségileg folyamatos alakításra szorul (gumitégla, teraszfelújítás, stb.)
- A belső környezet alakításában a sajátos arculatunk megjelenítésére törekszünk. Esztétikum természetes anyagok, néphagyomány, kézművesség tükröződése. Lehetőséget adunk az egyéni elképzelések (megegyezésen alapuló határok között) megvalósulására
- Tornatermünk megfelelően ellátott sporteszközökkel, ezt folyamatosan bővítjük pályázatok útján is.
- A gyermekcsoportok eszközigényei megállapításánál, az eszközök kiválasztásában az óvodapedagógus önállóság érvényesül, szem előtt tartva a kötelező eszköznorma előírásait.
- Könyvtárállományunk dinamikus fejlesztése szükséges.
- A szakmai szertár minőségi és mennyiségi fejlesztése állandó feladatunk, de a jelenlegi készlet-állomány lehetővé teszi programunk megvalósítását.
- A helyi programhoz folyamatosan biztosítjuk a kézműves technikákhoz a materiális és a hagyományokhoz kapcsolódó népi tárgyak bővítését.
- Az óvoda működéséhez szükséges tárgyi eszközök biztosítása az előírt kötelező eszköznorma figyelembevételével történik. (Lásd a mellékletet.)

12.2 Személyi erőforrások

Az óvodapedagógusok 1 kivétellel főiskolát végeztek.

Korszerinti összetétel: többségük sok éves óvodai gyakorlattal rendelkezik, és hosszú évek óta dolgozik az óvodában.

Jellemző a testületre a nyitottság, az állandó szakmai fejlődés.

Az elmúlt időszakban összehangolt tervszerű csapatmunka alakult ki, igazi közösség formálódott, ahol az óvodapedagógusok egyéniségükkel színesítik ezt a közösséget.

A közösségi demokratizmus értékeléseknél a realitás, a valóság szemlélet érvényesül.

A közösen létrehozott pedagógus etikai kódex betartását mindenki magáénak érzi:

- a gyerekek irányában
- a közösségi magatartásban
- a szülőkkel való kapcsolattartásban.

Testületünkre jellemző a nagyfokú gyermekszeretet, a humánus, a kreativitás, az állandó megújulásra való képesség, ami a pedagógiai munka folyamatos minőségi fejlődését jelenti.

A nevelőtestületi tagok minden évben részt vesznek továbbképzésen az elfogadott terv alapján.

Elsősorban a programunkhoz kapcsolódó tanfolyamokat részesítjük előnyben, az óvodapedagógusok többsége már el is végzett ilyen jellegű tanfolyamot. Új kollégák alkalmazásának feltétele, hogy mielőbb tovább képezze magát ezen a területen.

A továbbképzésen való részvételt előzetes koordinálással tudjuk biztosítani.

Testületünkben a kollégák szakmai tudása, magas szintű és közösségünkben találhatóak óvodapedagógusok, akik a felkészültségük alapján szakmai tekintélynek örvendenek.

Pedagógiai egységünk az alapelvekben való megegyezésen alapul.

12.3 Az óvoda csoportszerkezete

Programunk megvalósítható – életkort tekintve – mind homogén, mind heterogén gyermekcsoportban.

Intézményünkben alapvetően homogén csoportok létrehozására törekszünk. Heterogén csoportot csak alacsony létszám esetében, ill. ha jelentkezők életkora alapján csak így oldható meg – szervezünk.

13. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

13.1. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEK

13.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermek

Elutasítjuk a hátrányos megkülönböztetést bármilyen okból, így különösen a gyermek vagy hozzátartozói bőrszíne neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai vagy más véleménye, nemzetiségi, etnikai vagy társadalmi származása, vagyoni és jövedelmi helyzete, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, születési vagy egyéb helyzete miatt. Társadalmi beilleszkedését segítjük a kiemelkedő tehetségestől a gyenge adottságúig, tekintet nélkül egyesek akadályozottságára, s az esetleg tapasztalható nagyon eltérő képességeire.

Természetesnek vesszük és értéként kezeljük a különböző, sokszínű kulturális hátteret, gondolkodásmódot, másságot.

13.2. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNY FOGALMA

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

- a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd
- b) a megismerő funkció vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd
- c) A feltételek megteremtését követően abban az esetben nyer felvételt, ha az óvodai nevelésen belül, a többi gyermekkel együtt, integrált nevelési keretek között fejleszthető. Az integráció elve, hogy egy csoportba ne kerüljön azonos típusú sérüléssel rendelkező gyermekből egynél több, hiszen felerősítik egymást. Erről elsősorban az óvoda vezetője, a gyermek leendő óvodapedagógusa közösen dönt, melynél figyelembe veszik a csoport jellegét, a sérültség fokát és az adott csoport összetételét. A gyermek érdekében az integráció csak szakfejlesztéssel együtt biztosítható.

CÉLUNK

- A sajátos nevelési igényű gyermek sikeresen illeszkedjen be a környezetébe, a társadalomba.
- A harmonikus személyiségfejlesztés eredményeként életkorának és képességeinek megfelelő legmagasabb fejlettségi szintet érje el.
- A sajátos programunkkal kapcsolatos tevékenységeket (kézművesség, néphagyomány) igyekezzenek elsajátítani szintjüknek megfelelően.

Feladatok:

- a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatainak, a motoros képességeknek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése,
- az egyes területek a fogyatékosságnak megfelelően kapjanak hangsúlyt a fejlesztésben,
- a gyerekek fejlesztése egyéni fejlesztési terv szerint történik, speciális szakember bevonásával,
- speciális differenciáló módszerek, terápiák, technikák alkalmazása az integrált nevelésben,
- az interperszonális kapcsolatok, az énkép, önismeret fejlesztése, új attitűdök kialakítása,
- a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése,
- a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztése,
- változatos módszerek alkalmazásával az egyre pontosabb észlelés, figyelem, összpontosítás, gondolkodás és emlékezet fejlődésének segítése,
- a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása az adott intézményegységben,
- a gyerekeknek a különböző tevékenységekben annyi segítséget kell adni, ami szükséges az önálló tevékenységükhöz,
- a gyerekek ismeretében a fejlődés segítése igazodjon a gyerekek fejlődési üteméhez,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák elemei a gyógypedagógus segítségével kerüljenek be az óvodai nevelőmunkába,
- a speciális fejlesztés team munkában, több szakember részvételével, a gyerek igényének megfelelő időkeret, eszközök, módszerek alkalmazásával történik,
- az integrált nevelés során nagymértékű differenciálás szükséges,
- egyéni fejlesztési terv speciális szakember közreműködésével készül
- a szülőkkal rendszeres együttműködés szükséges
- a sajátos nevelési igényű gyerekek nevelése, fejlesztése differenciálpedagógiai módszerek alkalmazásával folyik

13.3. Az ALAPÍTÓ OKIRAT és az intézmény lehetőségeinek figyelembe vétel vállaljuk, annak a kisgyermeknek integrációját, aki látássérült vagy testi fogyatékos.

„Látáskárosodás:

Látássérültnek tekinthető az személy, akinek jobbik szemén maximális korrekcióval mérhető látásélessége az ép látás 30%-a (V:0,3), vagy ennél kevesebb illetve látótérszűkülete nem több 20°-nál.

Gyengénlátók: (VISUSUK: 0,1-0,3): a látás marad a vezető érzékelési csatorna, oktatásukban a látás maximális kihasználására kell törekedni.

Mozgáskorlátozottnak azokat a személyeket tekintjük: akiknél a tartó/ és vagy a mozgató szervrendszer veleszületett vagy szerzett sérülése, károsodása és/vagy funkciózavar következtében a mozgásos tapasztalatszerzés és szocializáció jelentős és maradandó akadályozottsága áll fenn. A mozgáskorlátozott egyéni megnyilvánulását az akadályozottság mértékét számos tényező befolyásolja.*

*Dr. Illyés Sándor: Gyógypedagógiai alapismeretek

13.4. Az integrálás lehetőségének további feltételei

Sérülés specifikus fejlesztés elvi, feladatai

Mozgásban korlátozott gyermek

- A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása.
- Az óvodában biztosítanunk kell - a gyermek állapotának megfelelően
  - az akadálymentes közlekedést
  - a megfelelő mozgást és az ehhez szükséges eszközöket
  - az elsajátított mozgásminták rögzítése, alkalmaztatása a napirend egészét átszövi.

Látássérült gyermek

- a közös játékban való részvétel segítése, a közösséghez való alkalmazkodás, a viselkedési formák megtanulása és gyakorlása
- az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása
- a környezet vizuális megismertetése:
  - látásnevelés: a látás használatának megtanítása tapintási és hallási ingereken keresztül a távoli és a közeli környezetben.
  - a nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
  - térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
  - a finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
  - a látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

13.5. Az integráció általános elvei az óvodában:

- Integrációt az egész nevelőtestület felvállalja
- A csoportjukban integrációt folytató kollégákat az egész alkalmazotti közösség támogatva segíti
- Az integrálhatóság minden esetben egyéni döntést igényel, figyelembe véve az összes körülményt
- Csoportba való beosztás előtt az óvónők személyesen találkoznak a kisgyermekkel és a szülőkkel.
- Figyelembe veszi az óvodapedagógusok véleményét.
- Három hónapos próbaidővel történik a felvétel. A sajátos nevelési igényű gyermek befogadás, segítése nem jelenthet túlzott terhet a csoportban élő gyerekek, felnőttek számára
- Tanulási Képességeket Vizsgáló és Rehabilitációs Bizottság véleménye alapján óvodai nevelésben részt vehetnek (integrálhatók)
- Társak között nevelhetőek, önmagukra illetve társaikra nem jelentenek veszélyt.
- Közös tevékenységbe részben vagy teljesen bevonhatóak.
- Képesek hely- és helyzetváltoztató mozgásra önállóan
- Szükségleteiket képesek jelezni a társak és az óvodapedagógusok felé
- Elemi szinten, óvodapedagógusi segítséggel el tudják látni magukat.
- Kommunikációs kapcsolatot tudnak teremteni az óvodapedagógusokkal, társaikkal, illetve kontaktust lehet teremteni velük.

13.6. Szakértői Bizottság szakvéleményének tartalmaznia kell:

- AZ SNI tényének megállapítását, annak okait
- Az integrált nevelés lehetőségét
- Nevelési javaslatokat, fejlesztési területeket
- Intézmény kijelölését név szerint
- Kontroll vizsgálati időpontját

13.7. Csoportszervezés elvei:

- kizárólag a földszinti csoportokban 1 SNI gyermek csoportonként
- lift – emelő esetén az emeleten is.

13.8. Eredményes integrálás személyi feltételei

Szakértői és rehabilitációs bizottság feladata: vizsgálat után szakvélemény elkészítése,

Szülők feladata: szakvélemény beszerzése, óvoda teljeskörű tájékoztatása, partnerként együtt működik az óvodapedagógusokkal és segíti munkáját, konzultál az utazó pedagógussal

Gyógypedagógus: utazó tanárként segíti az óvodapedagógusok munkáját, segíti az óvodapedagógust a fejlesztési terv elkészítésében is segítséget nyújt, kapcsolattartás a szülővel is.

Intézmény fenntartó: biztosítja az integrációhoz szükséges, tárgyi környezeti és személyi feltételeket, gondoskodik a gyógypedagógiai szakember biztosításáról

Óvoda feladatai: felkészül személyi és tárgyi feltételekkel az alapító okiratban foglalt SNI gyermekek fogadására, óvodapedagógusok képzésével, speciális eszközök beszerzésével, tájékozódik a családi környezetéről, gyermek állapotáról, csoport gyermekeit és szüleit felkészíteni a változásokra.

13.9. Tárgyi és környezeti feltételek:

Testi fogyatékos gyermek esetén

Akadálymentesített környezet – mozgássérült mosdó

Rámpa – széles ajtó, nem földszinti elhelyezés esetén lift vagy emelő.

Kapaszkodók, korlátok a csoportszobában és azon kívül.

Fejlesztő eszközök játékok, labdák, karikák, tornaszerek, illetve amit a mozgás terapeuta előír.

Látássérült gyermek esetén

Eltérő színű falak, padló, vezető sávok a csoportszobában, kontrasztos színű ajtók és keretek. Megfelelő méretű képek, információs eszközök.

Fejlesztő eszközök, játékok: tapinthatósági feltétel, kis és nagymozgásokhoz szükséges eszközök. Ezen kívül azok az eszközök, amelyeket a gyógypedagógus előír.

13.10. Egyéni fejlesztési terv

A legfontosabb elemeinek felsorolása

- a. amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a diagnózis BNO kóddal szerepel a fejlesztési tervet gyógypedagógus készíti el jogszabályban előírt formanyomtatvány alkalmazásával
- b. amennyiben BNO besorolás nem szerepel a diagnózisban óvodapedagógus készít egyéni fejlesztési tervet.

Tartalma minimum:

- gyermek neve, születési ideje
- óvodai felvétel ideje
- szakértői bizottság megnevezése, a szakvélemény dátuma, felülvizsgálat ideje
- diagnózis, vizsgálati eredmények
- fejlesztendő területek
- fejlesztési ütemterv havi bontásban
- elért eredmények

13.11. Intézményben végezhető egyéni fejlettséget mérő vizsgálatok, eszközök

Óvodában DIFER méréseket végeznek a PSZK munkatársai évente kétszer, szeptemberben a bemenetet, áprilisban a kimenetet az SNI-s gyermekeknél. Ősszel részképesség zavar kiszűrése érdekében végeznek méréseket a PSZSZ pszichológusai, logopédusa – májusban, szeptemberben. Az SNI gyerekeknél is fontos a részképesség hiánya miatti szűrés fejlesztés.

Az integrált óvodai nevelés előnyei a sajátos nevelési igényű gyerekek számára

- az együtt tevékenykedés, a kölcsönös kommunikáció, a mindennapi együttes szituációkban természetesen tanulják a társak magatartás mintáit, szokásait
- a gyermekközösség erősíti a sajátos nevelési igényű gyerekek önbizalmát, a többi gyereket követve, jobban fejlődik önállóságuk
- fejlődésükre ösztönző a többi gyerek eredményeinek tapasztalása
- a közösségben reálisabban tudják bemérni sajátosságaikat, jobban fejlődik önismeretük
- megtapasztalják, hogy ők is sok mindenben képesek ugyanarra mint társaik
- a többi gyerek megismerésével tapasztalatot szereznek, hogy mindenkinek vannak gyenge pontjai
- a közösségben megtanulják elfogadni és elfogadtatni a máságukat
- a másokkal való együttműködésnek többféle technikáját tanulják meg
- kedvező a gyerekek számára, hogy a szocializáció abban a természetes közegben zajlik, amelyben későbbi élete során is élni fog

Az integrált óvodai nevelés előnyei a többi gyerek számára

- a sajátos nevelési igényű gyerekekkel együtt nevelt gyerekek megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket
- megismerik a máságot, tapasztalják, hogy mindenkinek vannak erősségei és gyengéi
- megtanulnak odafigyelni másokra, megtanulják a másikat tiszteletben tartó segítség formáit, technikáit
- érzékenyebbé, kifinomultabbá válik kommunikációjuk

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- képességeik önmagukhoz viszonyítottan fejlődtek,
- az adottságukhoz viszonyított legmagasabb önállóságra, együttműködésre képesek.
- akaraterejük, önállóságra törekvésük fejlődött
- egészséges énképük, önbizalmuk megalapozódott
- kommunikációs technikájuk, együttműködési készségük fejlődött

- képesek a közösségbe való beilleszkedésre
- a fejlettebb területeken képességeik továbbfejlődtek
- hiányos képességeik kezelésére speciális technikák és eszközök használatát megismerték
- a közösségben minden gyerek alkalmazkodó készsége, toleranciája, empátiája fejlődött az együttnevelés során

13.13. Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.

Célunk

A gyermek állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

Feladatunk

A gyermek meglévő képességeiből kiindulva a részleges zavart szenvedett és/vagy késve jelentkező képességek fejlődésének támogatása, az önállóság fejlesztése, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

Minden gyermek más, alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelően segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához. Különbözőségük miatt hasonlóan társaikhoz az egyéni bánásmódot alkalmazzuk, a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztést tekintjük feladatunknak. A fejlesztő foglalkoztatás az óvodai nevelés keretében valósul meg, szakértői vélemény alapján, egyéni mikro csoportos foglalkozások keretében.

Felfogásunk szerint:

- minden kisgyerek fejleszhető,
- a meglévő képességekből indulunk ki,
- a megkésett, vagy zavart szenvedett képességek fejlődését támogatjuk, megsegítjük.

A fejlesztő foglalkozások szervezésének szempontjai:

- Egyéni vagy mikrocsoportos foglalkoztatás keretében a gyermekek képességének, motiváltságának ismeretében
- Játékos, kreatív, kerülve az iskolai helyzeteket, nyugodt, ingerszegény környezetben
- A foglalkozások időpontja és helye tekintetében rendszeres

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógusok tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- az érintett gyermekek részképességei pozitív irányban fejlődnek,
- a speciális fejlesztés hatására kompenzálódik a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavar

13.14. Migráns gyermekek nevelése

A más országból bevándorló, vagy itt tartózkodó családok gyermekei óvodai nevelésének alapelveiben az integrált nevelés szemléletét, céljait és feladatait érvényesítjük.

Célunk

A bevándorló és az itt tartózkodó családok gyermekeinek nyelvi és kulturális integrációjának megvalósulása.

Feladatok

- A magyar nyelv elsajátításának lehetőségét
- Hazánk értékeihez való pozitív kötődés kialakítása
- Nyitott és megértő viselkedés a más anyanyelvűek és kultúrák iránt
- Kapcsolattartás a családdal
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell a önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását az emberi jogok védelmét.

Tiszteletben tartjuk saját nyelvüket, ugyanakkor a gyermekekkel való közös játék és az óvoda más tevékenységformái közben elsajátítják a magyar nyelvet. A felnőttek beszédmintája és a differenciálás, az egyéni képességek fejlesztése ezen a területen is hangsúlyos. Az együttes tevékenységek során arra törekszünk, hogy oldott, feszültségmentes környezetben növeljük a gyermekek beszédbátorságát, nyelvi és nonverbális kifejezőképességüket.

Differenciálással, egyéni képességfejlesztéssel fejlesztjük a csoportközi kapcsolatokat. Természetesnek vesszük és értékünként kezeljük a másságot, a sokszínű, sokféle kulturális háttérű szükségleteket, igényeket és gondolkodásmódokat.

Népmesékkel, versekkel, énekekkel és hagyományainkkal, a saját élményű tapasztalatszerzéssel pozitív érzelmeink keresztül hatunk.

A gyermekek számára az óvoda dolgozóinak viselkedésmintái az eltérő kultúrák természetes jelenlétének elfogadását eredményezik. A magyar gyermekek saját identitásuk, nyelvük, kultúrájuk megőrzése mellett nyitottá válnak mások befogadására, elfogadására és az együttélés formáinak megélésére. A nevelés folyamán a más anyanyelvű gyermek szülőhazájának hagyományainak, énekeinek, meséinek beillesztése a tevékenységekbe oly módon, amelyeket a többségi gyermekek is megértenek. Arra törekszünk, hogy a más népek szokásai színesítsék a magyar szokásokat és hagyományokat.

A befogadás és beilleszkedés tekintetében kitüntetett szerepet kap a szülői házzal való pozitív kapcsolattartás, együttműködés. Elsősorban a család igényeinek és szükségleteinek megismerésére törekszünk, ugyanakkor segítséget kell nyújtanunk abban, hogy ők is megismerjék és értsék nevelési törekvéseinket. Együttműködésünk – a gyermek szükségleteinek megfelelően – természetes módon kiterjed a családsegítő, a gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgáltatásokra, a szakmai szervezetekre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a magyar nyelvet megérti és beszéli,
- saját gyökereit, kultúráját megtartva ismeri és érzelmileg kötődik hazánk értékeihez,
- a többségi anyanyelvű gyermekek közösségében társkapcsolata van,
- a gyermekek pozitív érzelmekkel, természetesnek élik meg más népek kultúráját.

13.14. Kiemelten tehetséges gyermekek

Kiemelt tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. (Nkt. 4.§ 14.)

Célunk:

A tehetségígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében az óvodai tevékenységek során. A témák feldolgozására legalkalmasabb a projekt módszer. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességekre úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során a tehetség ígéretet fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszköztárával komplex programok keretében

Feladatok

- A tehetség felismerése.
- Tevékenységek szervezése a gyermekek saját aktivitására támaszkodóan.
- A kreatív önkifejezés támogatása, a szocializáció, az önismeret segítése.
- A tehetség ígéreték erős oldalának fejlesztése
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése
- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása
- A pedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében
- A tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása

A tehetséggondozás tartalma:

Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségígéreték” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.

A többségen felül a differenciálás eszközrendszerrel a tehetség fejlesztése.

A tehetséggondozást a tehetség pontokhoz való kapcsolás is segíti.

Terveink között szerepel a tehetség műhely kialakítása, Kíváncsi Láda beszerzése, gyakorlatban való alkalmazása, dokumentálása a fejlődési lapon.

Tehetséggondozás dokumentációja:

- Pedagógiai Program
- Adott év tehetségprogramja, kapcsolattartás formái, személyi, tárgyi feltételek
- Éves munkaterv készítése

A tehetséggondozás folyamata

- A tehetségígéreték felfedezése, fejlődési lapon való rögzítése
- Javaslat fejlesztésre
- A tehetségígéreték beválogatása külön csoportokba a **Kíváncsi Láda** mérése alapján
- Partneri egyeztetés
- Munka a tehetség műhelyekben

Intézményünk minden csoportjában van a **Kíváncsi Láda** (mérőeszköz) használatára képzett óvodapedagógus.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- kiemelkedő képessége fejlődik,
- önismerete pozitív,
- társai elismerik,
- társas kapcsolataiban kiegyensúlyozott.

14. AZ ÓVODAI GYERMEKVÉDELEM

14.1 GYERMEKVÉDELEM

Munkánkhoz tartozik az egyéni sorsokkal való fokozott törődés, családgondozás.

A gyerekvédelemre mindig kiemelt hangsúlyt fektettünk.

Cél:

Az óvodába lépés kezdetétől óvni, védeni a gyermekeket a külső negatív hatásoktól. Segíteni a gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését a személyiség és gyermek jogok biztosításával, tiszteletben tartásával.

Esélyegyenlőség biztosítása.

Feladataink:

Célunk feltárni mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolja.

Feladatunk egyrészt a prevenció, másrészt pedig a sajátos eszközeinkkel, a nyugalom, a bizalom, a szeretet légkörével ellensúlyozni a gyermekek kiszolgáltatottságát, az egyes gyermekek bármilyen hátrányait. Általában jó anyagi körülmények között élő jól szituált szülők gyermekei járnak hozzánk, de nő a gyermekét egyedül nevelők száma. Tendencia az érzelmileg elhanyagolt gyerekek növekedése. Viszonylag magas a három vagy több gyermekes családok száma.

A gyermekek veszélyeztetettségének, okait vizsgáló szempontok:

- nevelési hiányosságok
- antiszociális környezet
- rossz lakásviszonyok
- egészségügyi okok
- anyagi helyzet
- megromlott családi kapcsolat

A mindenkori érvényben levő gyermekvédelmi törvény ismerete minden óvodapedagógus számára alapvető követelmény.

Óvodavezető feladata:

- Óvodai szinten összefogja a gyermekvédelmi munkát.
- Dönt és határozatot hoz az étkezési kedvezményekről a mindenkori jogszabály szerint.
- A kapott jelzéseket, információkat ellenőrzi.
- Gyermekvédelmi ügyekben segíti a csoportban dolgozó óvodapedagógusokat és az óvodai gyermekvédelmi felelőst.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.
- Szükség esetén azonnal intézkedik.

Gyermekvédelmi felelős feladata

- A gyermekvédelemmel kapcsolatos adminisztrációt, nyilvántartást vezeti.
- Statisztikát vezet.
- Óvodai szinten nyilván tartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- Folyamatos kapcsolatot tart a nevelőtestület tagjaival.
- Törvényi változásokat, rendelkezéseket nyomon követi → naprakészen informál.
- Véleményével, javaslataival segíti az óvodavezető munkáját (étkezési kedvezmények)
- Folyamatosan képviseli magát, a kerületi Gyermekvédelmi Munkaközösségben részt vesz.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.

Óvodapedagógusok feladatai:

- Minden év elején felméri a csoportba járó gyermekek, családi és szociális helyzetét
- Probléma esetén jelez a gyermekvédelmi felelősnek és az óvodavezetőnek.
- Javaslatot tehet étkezési kedvezményre.
- Csoportnaplóban naprakészen vezeti a gyermekvédelmi oldalt.
- Családlátogatást végez szükség szerint.
- A törvényes adatközlést biztosítja intézkedés esetén.
- A veszélyeztetett vagy hátrányos helyzetű gyermekkel differenciált bánásmódot alkalmaz.
- Étkezési illetve allergiás gyermekek névsoráról informálja a helyettesítő kollegát.

Az első számú gyermekvédelmi felelős a csoportban dolgozó két óvodapedagógus.

Minden óvodapedagógust és alkalmazottat TITOKTARTÁSI kötelezettség terhel, a gyermekkel és családjával kapcsolatban a mindenkori törvényi szabályok szerint. Minden olyan tényre, adatra, információra vonatkozik, amelyről hivatásának ellátása során szerez tudomást.

Kapcsolatrendszerünk:

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyámügyi Hivatal
- II. kerületi Pedagógiai Szakszolgálat
- Családsegítő Központ
- Orvos - védőnő

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A prevenció során meg tudjuk akadályozni a veszélyeztettség kialakulását.
- Az egyedi probléma esetén segíteni tudunk.
- A hátrányos helyzetben lévő családokkal a személyes kapcsolat által jól együtt működünk.
- Differenciált bánásmóddal kompenzálni tudjuk a gyermek hátrányait. (humánus, megértés, támaszkodás, szeretet)
- A gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek segítségével a gyermeket biztonságban, megnyugtató környezetbe helyezhetjük.

14.2 A GYERMEKEK JOGAINAK VÉDELME AZ ÓVODÁNKBAN

Nevelésünkben is alapvető követelmény a gyermeki jogok védelme.

A gyermekek joga, hogy személyiség jogait, különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési, családi élethez és magánélethez való jogát az óvoda tiszteletben tartsa.

Biztosítani kell az egyenlő hozzáférést.

A gyermek jogai közép soroljuk a saját véleménynyilvánítást is.

Igazság joguk elemi feltétel. Már ebben a korban is ügyelni kell arra, hogy ne hagyják magukat kihasználni.

Szabadság-joguk érvényesülésének elősegítését támogatjuk bizonyos határok között (veszélyek figyelembe vétele).

A jó és a rossz tapasztalása is ide tartozik.

A kisgyermeket megilleti a társadalom által nyújtott védelem és a segítségre vonatkozó jog is.

Feltétel nélkül magunkénak tudjuk az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény tartalmát is.

15. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Nevelőmunkánkban a gyermekek személyiségfejlődését folyamatnak tekintjük, melyben az óvodába lépést megelőző és az azt követő időszak egyaránt fontos szerepet tölt be.

Az óvodát szociális és nevelési funkciója összekapcsolja a családdal, és a gyermekek fejlődésére közvetlenül, vagy közvetve ható más tényezőkkel: a bölcsődével, az iskolával, a közművelődési intézményekkel, a közoktatás – irányítással és a szakmai szolgáltató szervezetekkel.

A kapcsolattartás elveit nem érintve, a kapcsolatok tartalmi, formai elemei változhatnak, folyamatosan bővíhetnek újakkal.

KAPCSOLAT A CSALÁDDAL

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait.

Az együttműködés alapelvei:

- az együttműködést egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósítjuk meg,
- az együttnevelésben a kezdeményező, elfogadó szerepet vállaljuk fel,
- a szülők kéréseit, javaslatait igényeljük, fontolóra vesszük,
- biztosítjuk a családi és az óvodai élet közötti folyamatosságot, az átmenetet,
- a kapcsolatfelvétel és tartás legmegfelelőbb módját családonként keressük meg,
- a hátrányos helyzetű családok esetében is a megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezünk kapcsolatot,
- a családdal kapcsolatos információkat diszkréten kezeljük,
- az óvoda minden dolgozójára érvényes a kötelező titoktartás.
- érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldását.

Az együttműködés formái

A szülők folyamatos, reális, rendszeres tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről, óvodai életéről:

- naponkénti párbeszéd – rövid ideig tart, de alkalmat adunk a szülőknek betekinteni a gyermekcsoport életébe, naprakész információkkal szolgálunk,
- szülő jelenléte a csoportban – főként az átmeneti, „beszoktatási” időszakban alkalmazzuk. A szülőtől való elválás megkönnyítése érdekében a „szülő beszoktatást” szorgalmazzuk.
- nyár végén ismerkedési közös játszódélelőtt a leendő kiscsoportosak és szülei számára
- a nyitott napok szervezésével lehetőséget adunk a szülők számára, hogy betekintést nyerjenek gyermekük óvodai életébe, végigkísérjék figyelmükkel az óvodai tevékenységeket, megismerjék az óvópedagógus munkáját.
- a fogadó órán a „négy szemközt” beszélgetés, a közös megoldáskeresés lehetőségét teremtjük meg, korrekt tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről,
- szülői értekezleten alkalmat adunk arra, hogy a szülők megismerkedhessenek az óvoda célkitűzéseivel, s az általánosan érdeklődésre számot tartó témákban eszmecsere alakuljon ki,
- szükség és igény szerint családlátogatás,
- a közös programok, ünnepélyek, az ezzel összefüggő „munka” délutánok szervezésével szintén az óvoda és a szülők együttműködését erősítjük,
- biztosítjuk a folyamatos információ áramlást, tájékoztatást: az előtér és a csoportok faliújságain keresztül.
- a szülői munkaközösség – választott tagjai által képviseli a szülők jogait, érdekeit, véleményét a törvényben meghatározott módon és esetekben. Összekötő kapocs az óvoda és a szülők közössége között.

KAPCSOLAT A BÖLCSŐDÉVEL ÉS EGYÉB SZOCIÁLIS INTÉZMÉNNYEL

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

Az együttműködés alapelvei:

- elősegítjük a bölcsődéből érkező gyermekek számára is az érzelmi biztonságuk megteremtését,
- fokozatos ismerkedéssel igyekszünk az átmenetet zökkenőmentessé tenni,
- kölcsönös nyitottságra törekszünk.

Az együttműködés formái:

- tájékozódunk a bölcsődék életéről, működéséről,
- lehetőséget teremtünk a bölcsőde számára, hogy betekintést nyerjen az óvodai életbe, s hogy személyesen is megismerkedhessenek a leendő kiscsoportos óvónők a gondozónőkkel és fordítva,
- lehetővé tesszük a bölcsődés gyermekek számára is, hogy társaikkal belátogathassanak az óvodába, találkozhassanak leendő óvónőjükkel, ismerkedhessenek az óvodai környezettel.

KAPCSOLAT AZ ISKOLÁVAL

Az együttműködés alapelvei:

- zavartalan átmenetre törekszünk,
- a kölcsönös nyitottságot szorgalmazzuk,
- az együttműködésben hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra.

Az együttműködés formái:

- tájékozódunk a közeli iskolák helyi pedagógiai programjáról, nevelési alapelveiről, követelményeiről (1. osztály)
- lehetőséget teremtünk a betekintésre az iskolák számára az óvodai életbe, helyi programunkba,
- lehetőséget teremtünk a leendő tanítók számára nagycsoportos óvodásaink megismerésére, s hogy a gyerekek még óvodai környezetükben ismerkedhessenek a tanítókkal,
- megszervezzük nagycsoportos óvodásaink számára az iskolai tanóra látogatást
- igényeljük az iskoláktól a visszajelzést volt óvodásaink beilleszkedéséről, tanulmányi eredményeiről.

KAPCSOLAT A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEKKEL

Az együttműködés alapelvei:

- a közművelődési intézmények (könyvtár, művelődési ház, múzeum, színház) sajátos lehetőségeit tudatosan használjuk fel a nevelőmunkánkban,
- a kínálatból úgy válogatunk, hogy választásunk a nevelési feladatok sokoldalú megoldását segítse elő.

Az együttműködés tartalma:

- könyvtár látogatást (néhány alkalommal évente) szervezünk annak érdekében, hogy felkeltsük a gyermekek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt,
- lehetőséget teremtünk arra, hogy a közeli művelődési központok gyermek és családi programjairól tájékozódhassanak intézményünkben a szülők, - néhány óvodás programra látogatást szervezünk,
- az 5-8 éves gyermekeink számára múzeum látogatást szervezünk, megfelelő előkészítéssel (múzeumi szakemberek segítségével) a gyermekek számára érthető, hozzájuk közel álló élményt szerzünk,
- színházi élményhez az óvoda épületében szervezett, és színházlátogatások alkalmával juttatjuk a gyermekeket.

KAPCSOLAT AZ EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEKKEL

A kapcsolat intenzitását, rendszerességét elsősorban a törvényi szabályozások, ill. a fenntartói rendelkezések határozzák meg.

A kapcsolattartás elvei:

- az óvodában a gyermekek orvoshoz, védőnőhöz fűződő viszonyát pozitív attitűd erősítésével segítjük (rendszeres találkozás, barátságos légkör, az egészségügyi problémák tapintatos kezelése).

A kapcsolattartás formái:

- a gyermekek egészségügyi vizsgálata (rendszeressége csoportosan) az óvodában történik (jelenleg a védőnő heti 1 alkalommal az óvodában tartózkodik, figyelemmel kíséri a gyermekek testi fejlődését, a gyermekorvos évente legalább 1 alkalommal minden óvodást megvizsgál),

KAPCSOLAT A KÖZOKTATÁS-IRÁNYÍTÁSSAL ÉS A SZAKMAI SZOLGÁLTATÓ SZERVEZETEKKEL

Az együttműködés alapelvei:

- intézményünk zavartalan működése érdekében korrekt, a szükséges kompromisszumok megkötésére kész, az alapvető célkitűzéseinket segítő együttműködésre törekszünk,
- hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra,
- igényeljük a korrekt, naprakész információk áramlását, törekszünk azok megszerzésére,
- igényeljük a szakmai szolgáltatások kerületi jelenlétét is.

Az együttműködés intézményei

Folyamatos és közvetlen kapcsolatot tartunk a következő intézményekkel:

- Budapest Főváros II. kerület Önkormányzat, Polgármesteri Hivatal, MIS.
- Bp. II. kerület Pedagógiai Szakszolgálat
- Pedagógiai Szolgáltató Központ

16. AZ ÓVODAVEZETŐ SZEREPE A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

- A program folyamatos elméleti alapozása.
- A hozzá kapcsolódó humán és tárgyi feltételek biztosítása.
- Koordinálás: Fenntartóval
Szülőkkel
Kapcsolattartás jelzett intézményekkel,
személyekkel.
- Szükséges továbbképzés támogatása, és az önképzéshez szükséges irodalom beszerzése.
- Ellenőrzés, értékelés, önértékelés folyamatos működtetése.
- Tartalmi munka színvonalának növelése.
- Az azonosság tudat fejlesztése, közösség ambicionálás.
- A közös értelmes intézményi célok kitűzése, hogy mindenki a sikeres örömteli munka részeseként érezze, jó ide tartozni, és büszke lehessen munkájára, óvodájára.

17. UTÓSZÓ

A jelenlegi programunk sikeressége végül is a gyerekeken mérhető le:

- Ha továbbra is biztosítjuk a kellemes nyugodt légkört
- Ha gyerekek szívesen járnak óvodánkba és jól érzik magukat a közösségben
- Ha fejlesztésükön eredményesen munkálkodunk
- Ha megismerik és megszeretik népünk hagyományait, kultúráját
- Ha sikerül az SNI-s gyerekek beillesztése
- Ha a kézművesség alapjait elsajátították
- Ha végül testileg-lelkileg értelmileg alkalmasak lesznek az iskolára, akkor kijelenthetjük, hogy egy jól megírt és megvalósított program alapján végezzük az óvodai nevelésünket.

A mi célunk is az, hogy tökéletesebb nevelést, oktatást biztosítsunk óvodásaink számára.

Ennek tudatában írtuk programunkat, mely reméljük megfelel a harmadik évezred korszerű óvoda programjának.

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az óvodai nevelési program **érvényességi ideje:**

A nevelőtestület határozata alapján *határozatlan* időre szól.

Az óvodai nevelési program **módosításának** lehetséges indokai:

- törvényi jogszabály változás,
- hálózatbővítés, leépítés,
- szervezeti átalakítás,
- egyéb érdekegyeztető fórum módosító javaslata,
- minőségfejlesztési munka eredményei
- esetleg egyéb módon.

A programmódosítás előterjesztésének előírásai:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- szóbeli nevelőtestületi előterjesztés, véleménykérés, döntés az elfogadásáról.

Feltételei:

A program módosításával kapcsolatos nevelőtestületi értekezletet abban az esetben hívunk össze, ha a nevelőtestületi érdekegyeztető fórum, valamint a szülők közösségét képviselő fórum előterjesztésében a módosítást a tagok legalább 50%- a plusz 1 fő kéri.